# ŞİZOFRENGİ

bütünüyle kuşkudayız




**Ha Şini Bakam Gidiyuz Zere**

**Bağbozumu Resimleri**

**İndim Derelerine Bilmem Nerelerine**

**Demans**

**Meydan Larousse ve "Lay down more Rus"tan**

**Alıntılar**

EYLÜL 1993 SAYI 10 FİYATI 15.000 TL (KDV DAHİL)

"Sivas'ı unutmayacağız" diyoruz.
Yalan mı söylüyoruz ?

ŞİZOFRENİ
İki ayda bir çıkarma konusunda kafayı yediğimiz dergi.

Sahip :
Era Yayıncılık adına Ercan Kesal Beyefendi,

Yazı İşleri Müdürü :
Malum. Ayşegül Akyapraklı Hanımefendi
(ya da Lady)

Yayın-Tasarım-Basım-Dizgi-Montaj Kurulları:
(Beş kurulu bir yerde)
(Sağdan soldan her taraftan 13 kişi)
Bir Baş Sarmısak, Bir Demet Maydanoz, Bi De Şurdan Yeşil Soğan,
Karpuzum Üzüm Yenge, İstemem Evde Var, Roka Var Mı, Hayır,
Enіştem Sever, Evet, E O Zaman, Ee, Biraz Da Roka Vereyim,
Kabağım Var Süt Kabağı Taze.

Yazışma Adresi :
P.K. 187 Bakırköy İstanbul

Yönetim Yeri :
Mis (gibi) Sokak 12/4 Beyoğlu/İstanbul

İftihar Listesi :
Alper Zorlu, Mehmet Şenol, Cem İnaltong, Bülent Pişmişoğlu,
Mustafa Şafak.

Teşekkürname :
Mustafa Ziyalan, Elif Berk, Hasan Demir (Aydın temsilcimiz), Defne Tamar
(geçen sayıda iftihardaydın. Noldu sana ?
Velini toplantıya bekliyoruz!)
Hasan Onat (Kırklareli temsilcimiz), Mehmet Yağlı (BM Daimi Delegemiz, diğer
bir deyişle, Kıbrıslı Küçük Rauf, ya da Rauf Jr.), Timuçin Oral, Mehmet Yağlı
( yahu bu bizim Kıbrıslı Küçük Rauf
değil mi ? Demin yazmıştık.)
Balkonlarda ve Kapı Aralıklarında Cihangir Gaffari

# Değinmeler

● Son iki sayı dışında, tükendik.
10. sayıdayız. 2500 adet bastık. 40 adedini ayırdık. Âdet buymuş. Âdete uyduk.

● Dergi İstanbul, Bursa, Kırklareli, İzmir, Aydın, Adana, Ankara, Antalya dolaylarında bulunabiliyor. Ama Amasya'da bulunamıyor, mesela.

● Dergide yazılarını okuduğunuz Süreyyya Evren'in romanı çıktı: "Postmodern Bir Kız Sevdim".
"İnsan ilişkilerinde en önemli nesne iptir nasılsa. Mesele ipini kement yapabiliyor musun meselesidir. İnsanları bana bağlayabilmek ya da bağlayamamak işte bütün mesele bu. Özgür hiçbir şey göremiyorum öyleyse varım. Varım ama nerede varım, Madam Zola'nın sihirli küresinde varım, (4 saniyede 4 varım, rekor! Kendi rekorumu bir varım arttırdım.)"

● Bir de Sinema dergisi çıkıyor. Kasım'da. "Sinemania". İlk sayıda Şahika Tekand'ın Sarı Tebessüm'deki poposunu irdeliyarlar.

● Antalya'da bir dergi var. Tıp öğrencilerinin çıkardığı, "Ütopya". Aylık bilim, sanat, politika dergisi. Onların PlaKası, 394, Antalya.

● Sigaraya zam yapanlar. İyi yapmadılar. Hoş değil. Hiç hoş değil. Protesto ediyoruz. Kınıyoruz. Çok sinirleniyoruz. Sonra da alışıyoruz. Hep böyle oluyor.

● Niye böyle olduk? Herkes birbirine bu soruyu soruyor. Doyumsuz pireler filleri yutup/öldürüp duruyor. Biz gerçekten fil miyiz ? Filsek, bu ne biçim fillik ? Korkak. Unutkan. Necrofil.

# Şoförün Hikâyesi

Size bir hikâye anlatmak istiyoruz.
Gerçek bir hikâye.
Bir şoför. Bir üniversitenin kampüsüne öğrenci taşıyan otobüsün şoförü.
Yıl 1979.
Otobüs öğrencilerle dolu. Karayolundalar.
Şoföre herkes
hızlı gitmesini söylüyor.
Şoför hızlı gidiyor. Amaç yoldaki polis barikatlarını aşıp sağ salim kampüse ulaşmak.
Şoför can taşıyor.
Canlarımızı taşıyor.
Yıl 1989. Aynı otobüs. Aynı karayolu. Aynı şoför. Şoföre herkes hızlı gitmesini söylüyor. Önüne geleni sollayıp geçmesini, diğer arabalarla yarış etmesini istiyorlar. Şoför hızlı gidiyor. Öğrenciler barlardan dönüyor. Yolda polis barikatı yok.
Artık polis barikatına gerek yok.
'79-'89 arasında geçen 10 yılda karayolu, şoför, otobüs ve sürat aynı. Tek değişen şey var, öğrenciler.
Eylül 93'teyiz.
12 Eylül'ümüz kutlu olsun. Ruhumuz çürümeye armağan olsun. Umutlarımız, aşklarımız, düşlerimiz çürüyedursun.
Lanet olsun.

# İçindekiler

5. sayfa........................................................................................................burası
6'dan 8'e kadar .................................................Radikal Terapi : İlkeler
EMEKLİ'de ....................................................................................Hani Şini Bakam Gidiyuz Zere
BİR'de ve
TAPU'da..........................Bir Olgu Sunumu: Sivas Katliamı, Günlük Hayat ve Uyum Bozukluğu
MÜDÜRÜNÜN ve
ŞİİRİNDEN'de ......................................................................Hiç Derdim Değilsin
"AT OLMAK İSTİYORUM'da................................İndim Derelerine Bilmem Nerelerine
AT'da...............................................................................................................Gitmek
OLUP ve
CADDELERE....................Bir Müzük Gırubunun Kırulusu Aşemasında Gıramer Kuralleri
ŞARIL ŞARIL'da ....................................................................Yaygın Etiketleme Bozukluğu
İŞEMEK İSTİYORUM". ve 24'de...........................Demans
Sonrası şöyle,
25 .............................................................................................Aklımı Seveyim mi ?!
34'den 37'ye kadar............................................Özne Üzerine
42-44 arası..............................................................Yavrum Benim, Ne Şirin Şeysin Sen Öyle!
41'deki şiir Amerika"dan geldi..................Postu Del/dir/me/k
26 - 30 arası.........................................................................Belki
31 .................................................................................Kimbilir Belki de Bu Hayatta
45'de...............................................Tartışıyoruz Tartışmıyoruz
38-40.................................................................................Yeşil Derilerin Cazibesi
32-33..........................................Bağbozumu Resimleri
48.........................................................................Ressam Panço Mora Gomez'in Ayışığı Dramı
ve 46-47'de................................Meydan Larousse ve "Lay down more Rus"tan alıntılar

# Radikal Terapi: İlkeler

**Claude Steiner**

Türkçesi: Hakan Atalay

*Psikiyatri, ruhsal iyileştirme sanatı:* Bu sanatı uygulayan herkes psikiyatristtir. Tıp mesleğinin gasp ettiği psikiyatri pratiği, hazin bir düzensizlik içindedir. Hekimlik bunu düzeltecek hiçbir şey yapmamıştır; orta-çağda hekimler kadar yaşlıların ve rahiplerin de yetkisinde bir sanat mertebesindeyken, bugün uygulandığı biçimiyle tıbbi psikiyatri sözde bilimsel bir yola sapmıştır.

*Bugün egemen olarak uygulandığı biçimiyle psikiyatrinin radikal olarak, yani "kökten" değiştirilmesine gerek vardır.*

*Psikiyatri politik bir etkinliktir.* Psikiyatrik hizmetlerden yararlanan kişiler her zaman başka bir (ya da birçok) kişiyle gücün yapılandırdığı ilişkilere girerler. Psikiyatristin de bu ilişkilerin güç ayarlamalarında etkisi vardır. Gerçi işlerini yaparken "yansız" olmaktan gurur duyarlar, ama bir kişi bir başkasına (yansız bir katılımcıya) egemen olduğu, onu başkaladığı, özellikle de bir otarite olarak görüldüğü zaman, egemenliği güçlendiren biri olur ve bu ilişkide etkin bir tavır almaması, temelde politik ve baskıcı bir hale gelir. Psikiyatrinin kadınlarla ilişkisindeki bilinen rolünde bu olgunun klasik ve seçkin bir örneği bulunur. Psikiyatristler en kötü halde baskıcı cinsiyet rollerini özendirir, en iyi halde de yansız kalır; böylece bunları desteklemiş olur. Aynı şey psikiyatrinin gençler, siyahlar ve yoksullarla ilişkisindeki geleneksel rolü için de geçerlidir; her durumda psikiyatrinin yansızlığı, baskıcı statükoya dolaylı bir desteği temsil eder.

Dört tip psikiyatrist vardır: Alfa psikiyatristler politik bilinçleri ve psikiyatri uygulaması, yöntemleri açısından tutucu ya da liberaldirler. Hekim psikiyatrların en büyük çoğunluğu bu kategoriye girer. Beta psikiyatristler politik olarak tutucu ya da liberal, yöntemleri açısından radikaldirler. Bu tipin örnekleri genellikle hekim olmayan ve insan potansiyeline inanan psikiyatristler; Fritz, Perls ve Eric Berne gibi adamlardır. Bunlar psikiyatri uygulamasının sınırlarını genişletmişlerdir, ama baskının, ruhsal acılardaki

rolünden habersiz olup yaptıkları işin politik doğasını gözden kaçırma eğilimindedirler. Gama psikiyatristler politikaları yönünden radikal, ama uygulamalarında tutucudurlar. Bunun örnekleri bireysel psikoterapi, "derinlik" ve "içgörü" üzerine vurgu yapan, Freud'cu ve yeni- Freud'cu kurama dayanan, eski, modası geçmiş terapi yöntemlerini uygulayan Laing ve diğerleridir (Szasz özel bir durumdur, onun psikiyatrik politika bilinci oldukça fazladır). Dördüncü psikiyatrist türü hem politik olarak, hem de psikiyatrik yöntemleri açısından radikal olan, radikal psikiyatristlerdir.

*Radikal psikiyatrinin birinci ilkesi şudur*: Baskı olmaması halinde insanlar, kendilerini ve türlerini koruma eğiliminde olan temel doğalarına ya da ruhlarına bağlı olarak, doğayla ve birbirleriyle uyum içinde yaşarlar. Baskı, insanların kuvvet ya da kuvvet tehditleriyle baskı altına alınmasıdır ve insani yabancılaşmanın bütün kaynağı budur.

Ruhsal iyileştirmeyi gerekli kılan insani ruh hali, yabancılaşmadır. Yabancılaşma, kişinin içinde bulunduğu insan türünün bir parçası olmadığı, kendisinin ya da herkesin ölü olduğu, yaşamaya hakkı olmadığı ya da birinin onu öldürmek istediği duygusudur. Bu bağlamda, psikiyatristlerin eskiden yabancılaştırmacı (alienist) diye bilindiklerini anımsamak yararlı olabilir. Öyle görünüyor ki, bu olgu, atalarımızın psikiyatri konusunda bizden daha çok şey bildiklerini doğrulamaktadır. *Yabancılaşma bütün psikiyatrik durumların özüdür.Radikal psikiyatrinin ikinci ilkesi budur.* Her psikiyatrik tanı, kökeni *açıkça* organik olmadıkça, bir yabancılaşma biçimidir.

> Radikal psikiyatrinin birinci ilkesi şudur: Baskı olmaması halinde insanlar, kendilerini ve türlerini koruma eğiliminde olan temel doğalarına ya da ruhlarına bağlı olarak doğayla ve birbirleriyle uyum içinde yaşarlar.

*Radikal psikiyatrin'in üçüncü ilkesine göre bütün yabancılaşma biçimleri bir bastırmanın sonucudur*; bu ilişkide *bastırılan kişi mistifiye edilerek aldatılır.*

Aldatılmak derken anlatılmak istenen şudur: Bastırılan öyle mistifiye edilir ki, bastırılmış olmadığına ya da bastırılması için haklı nedenler olduğuna inanır. Sonuçta kişi bastırıldığını hissedip buna öfkelenmek yerine, bütün kötü duygularının kendi hatası ve sorumluluğu olduğu kanısına varır. Bunun güzel bir örneği, bütün gençlerin savaşa katılmak istememeleri, ama buna zorlanmaları ve sonunda bunu ülkesinin yararı için, kardeşlerinin yararı için, hatta kendi yararı için yaptığını söylemeleridir. Bu durumda, bastırılmış olduğunu görmek istemez ve bu konudaki mistifikasyonlara inanmaya başlarsa, bastırılmasına öfkelenen biri olmak yerine, yabancılaşan, korkak olduğuna inanan birine dönüşür. Bir başka örnek, kocasının egemenliğine kızarak artık onla seks yapmaktan zevk almayan kadınlardır. Yine, bastırılmalarını tanıyamazsa, hatanın kendinde olduğu, "frijit" olduğu sonucuna varır; oysa öfkesinin kaynağını fark etse, seven yönünün sağlam olduğunu görecektir. O halde yabancılaşma ile bastırılmaya duyulan öfke arasındaki fark, aldatılmanın bilincinde olup olmamaktır. Psikiyatrinin en fazla bir şeyler yapabileceği yer, işte bu, insanların bastırılmaları konusunda aldatılmalarıdır;

Baskı+Aldatma=Yabancılaşma

Baskı+Bilince varma=Öfke

Peki, radikal psikiyatrinin yöntemleri nelerdir? Radikal psikiyatrist, psikiyatrik sorunla başvuran birini; yabancılaşmış, bastırılmış ve bastırılması konusunda aldatılmış biri olarak görür (çünkü bunun bilincinde olsaydı, psikiyatrik yardım aramazdı). Diğer bütün kuramsal değerlendir-

meler bundan sonra gelir. Radikal psikiyatrinin temel formülü şudur;

Özgürleşme=Bilinçlenme+Temas kurma.

Formül gösteriyor ki, özgürleşme için iki etken gereklidir. Bunlardan biri bilinçlenmek; yani, baskının ve bu baskının kökeninin bilincine varmak. Bu bilinç tipi Laing'in, radikal feministlerin, siyahların,v.b. yazılarında bol bol açıklanmıştır. Ancak, bu formüle göre, sadece baskının bilincine varmak özgürlüğe yol açmamaktadır. Baskının bilincine varılması, öfkeye ve baskı konusunda bir şeyler yapma isteğine neden olur. Bu şekilde bilinçlenen kişi, yabancılaşmış biri olmaktan kurtulacak, (bazı siyahlar ve kadınlar gibi) öfkeli biri haline gelir. Bu nedenle öfke özgürleşme sürecinde "mantıksız", "nörotik" v.b. istenmeyen bir tepki değil, ilk sağlıklı adımdır. Ama özgürlük bilinçlenme kadar temas kurmayı da gerektirir. Yani, birlikte olup baskıya karşı çıkılacak öteki insanlarla ilişkiyi... Radikal psikiyatrinin bireysel psikoterapi bağlamında uygulanamazlığının nedeni budur. Birey. birey olarak baskılanmasına karşı çıkamaz; bunu ancak öteki insanlar grubunun desteğiyle yapabilir.

O halde, temas zorunlu olduğuna göre, ***radikal psikiyatrinin en iyi gruplarda uygulandığı*** görülür. Yine, psikiyatrik yardım arayan insanlar yabancılaşmış, bu nedenlede bilinçlenmesi gereken kişiler olduğuna göre, radikal psikiyatri grubunun, özgürleşme sürecine rehberlik etmeyi üstlenecek *bir lidere ya da liderlere gereksinimi vardır.* Liderin grup üyelerini baskı altına almasını önlemek için, *tek tek her üye grupla* özgül bir sorun üzerinde çalışmak istediğini gösteren *bir anlaşma önermelidir.* Radikal psikiyatrinin nihai amacı liderin rehberliğinden kurtulmaktır; kişinin gruptan çıkışı bu özgürleşmeyi gösterir.

Radikal psikiyatrinin öğelerinin yaşamsal bileşimi şudur: Aldatılmaya karşı koymak için bilinçlenme ve yabancılaşmaya karşı koymak için temas kuma.

Temas, insanlarda farklı biçimlerde ortaya çıkar. Temel olarak temas, Berne'in tanımladığı gibi, insani dokunma ya da okşamalardır. Ama temas, bir zaman gelip insanın baskılarının, izinin ve korunmanın bilincine varmasını da içerir. İzin, tam da sözcüğün ima ettiği gibi, kişinin baskıcısına karşı çıkması ve "icabına bakması" için güvenilir bir şekilde yönlendirilmesidir. Bu izinin o sırada kendisini baskılamış kişiden daha güçlü hisseden birinden ya da kişilerden, -genellikle liderden- gelmesi gerekir. İzinin yanı sıra, baskıya karşı çıkan kişinin, baskıcının olası misillemesine karşı korunacağını da bilmesi gerekir.

Demek ki, radikal psikiyatrinin öğelerinin yaşamsal bileşimi şudur: Aldatılmaya karşı koymak için bilinçlenme ve yabancılaşmaya karşı koymak için temas kurma. Tek başına ne bilinçlenmenin, ne de temas kurmanın özgürlük oluşturacağını yeniden vurgulamak gerek. Örneğin, belli ki bilinçlenme olmaksızın salt temas, "insan potansiyeli" hereketinin terapötik buluşmalarının esasıdır. Bunların çeşitli merkezlerinde, insani temasın gücüne ve hemen sağlık oluşturmasına Hareket'teki terapistlerce haklı olarak kuşkuyla bakılmıştır, çünkü bilinçsiz insani temasın bastırılanı pasifleştirme ve mistifikanyonu pekiştirme olasılığı da vardır. Aynı şekilde, belli ki, ister psikoamalitik olsun isterse politik; salt bilinçlenme, bireyin baskının üstesinden gelmesine yardım edemez, çünkü baskının üstesinden gelinmesi, bastırılanların biraraya gelip saf tutmalarını gerektirir.

# Ha şini bakam gidiyuz zere

konanmış çesinler çevrelende hotuyordu !

Ve dahi ben

Vahyin kan kokusunu yorarak

Kavmime hol potuyordum

Horaydım.

Nicedir sanardım inceden

Atın arpını çanardım

Koptuydum haltımın sathından

Karın içine yeğerdim

Sahteydim. Farzın hoşnutu elime doğmuştu.

Dergahen dolanmıştım ayın potuna

Ve dahi ben boyuna

Enine boyuna

Gençtim

- Islak parke taşlar (ek-1 [ (a) ] ) -

Yanımda Hayati vardı.

**M.Ü.**

Emekli [redacted]

# Bir Olgu Sunumu :

# Sivas Katliamı, günlük hayat ve uyum bozukluğu*

"Ve kalan
karışacak kalabalığa
yanı efendim hayat...
Ve bütün bu ıhtimâlât
1900 kaç senesinin
kaçıncı ayı
kaçıncı günü
kaçıncı saatında?"
(Nazım Hikmet / Yine Ölüme Dair)

Acısı yüzünden okunuyordu. "Ben" dedi. "Katlanamayacağım artık. Devam etmek istemiyorum. Çok yoruldum acılardan, ayrılıklardan, ölümlerden... Birileri birdenbire hayatımıza giriyorlar, bağrımızı deşiyorlar ve çekip gidiyorlar. Niçin hep biz çaresiziz ve niçin hep biz eksiliyoruz? Düşünebiliyor musunuz, göz göre göre 37 insanı yaktılar Sivas'ta. Herkes seyretti. Siz, ben, hepimiz! Utanıyorum... Bir yandan öldürülenlerin listesini verdi televizyonlar, bir yandan eğlence programları. Sonra ertesi gün oldu ve sonra günler geçti. Kimbilir kaçıncı kez yürüdük. Öfkeyle bağırdık: 'Sivasın hesabı sorulacak' . Ben inanmıyorum artık, biliyor musunuz? Hesap mesap soracağımız yok bizim. Herkes işinde gücünde. Hiç bitmeyen günlük işleri var insanların. Benim de! Sınavlar, taksitler, yükselmeler, alçalmalar...Ama bütün bunların ne anlamı var bu cinayetlerin ortasında? Yok yok, ben yapamıyacağım artık. Tükendim ağıtlardan, törenlerden, boş vaatlerden...

"Ne söyleyeceğimi bilemedim önce. Sonra kalktım, omuzuna dokundum. İtti beni. "İşini yapma doktor, bırak işini.

Her şeyi bırakalım yüzüstü. Gel önce bu pisliği temizliyelim. Ben dayanamıyorum artık. Aynada yüzüme bakamıyorum. Kendimi çok kötü hissediyorum. Hiçbir iş yapamaz oldum. Bu sıkıntı içimi kemiriyor.Ne ifade ediyor ki bunlar, neyi değiştiriyor ki? Yemek yiyemiyorum inanır mısınız... Biraz toparlandım diyelim, tam lokmayı alıyorum ağzıma,bir şey düğümleniyor, kalıyorum öylece. Onlar göz göre göre yakıldılar... Ve şimdi biz, hiçbir şey olmamış gibi... Yemekler, kâğıtlar, imzalar, otobüsler, fişler... Çıldıracağım, dayanamıyorum buna. Yok, hayır. Hiçbirini tanımıyordum. Yani arkadaşım filan değillerdi. Şairleri, yazarları kitaplarından biliyorum. O güzelim genç kızları, delikanlıları hiç bilmem. Ama bu dünyaya aynı bilinçle bakıyorduk. Ve düşlere... Güzel insanlardı onlar, güzel ve sade... Artık yeter, bakın kaç ay oldu Uğur Mumcu öldürüleli... Ne yaptık? Hiç... Hayat devam etti ve marifet sayıldı uyum sağlamak devam eden hayata." Tekrar yaklaştım ona. Aynı şeyleri hissettiğimi söyledim. Bu kez durdu biraz. "Ne yapmalıyız, söyleyin ne yapmalıyız" dedi. Ağlıyordu Öfkeliydi: "Bu ülkenin başbakanı, bakanları hiçbir şey hissetmiyor mu? Neye bakıyor bu adamlar? Bıktım artık "tahriklere kapılmayın"lardan, "sükûnet davetiyeleri"nden. Duygularımızın ambalajlanıp raflara kaldırılması mı 'uyumlu' olmak? Uydurun da

kurtulayım! Niye konuşuyoruz ki bunları? Her şey ortada işte. Uymak ya da uymamak... Nasıl da beceriklidirler... İçişleri bakanı gülümseyerek ve telaşla demeçler verir. Meclis tatile girer. Biz tatile gideriz. Hiçbir şey olmamış gibi açılır kapanır televizyonlar. Dizi filmler dizilir, sırılsıklam eğlenilir. Naklen intiharlar yayınlanır, araya reklamlar alınır. Engin bilgisi ve zavallı narsistliğiyle her konuda ahkâm keser bir medya akbabası. Hayat akar gider. Anma ve lanetleme ilanları verilir katliamın birinci yılında. O arada mutlaka yeni cinayetler işlenir ve biz seyrederiz. Birileri yılışık bir güvenle "alışırsınız alışırsınız" der. Ölüseviciliklle suçlarlar sıradışı olanları. Sanki bu aşağılık sistemin bir an durunca hep duracağından korkarlar

Sırnaşık ve saldırgandırlar. Nasıl da korkarlar aslında ölümden... Çünkü kendilerinden ve sahip olmaktan başka bir şey düşünmezler. Düşünsenize, kaybedecek ne çok şeyleri var... Biz hep eksiliriz ve hep susarız. Ben, ben katılamayacağım bu oyuna. Yeter artık. Böyle yaşamaktansa... Söyleyin ne yapmalıyız? Yalnızım. Yalnızız. Bu çaresizlik ve eylemsizlik çıldırtıyor beni. "Bir yazı okumak istiyorum sana" dedim. İlgilendi. Yerinden doğruldu. Düşünceli düşünceli dinledi. "Gözlerimizin önünde oynanan kirli oyunun bütün pislikleri içimize akıyordu. Bu taşkından neyi kurtaracağımızı da, kurtarılacak bir şeyimizin kalıp kalmadığını da bilmiyorduk.

Duygularımızdan yapılmış can yeleklerimiz vardı belki de tek elimizde kalan, ama atlayacağımız sular kirlenmişti, en azından. Her şeye karşın atlamalıydık, kirli sulara duygularımızla. Vermeliydik kendimizi. Haykırmalıydık, içimizde çoğalan sesleri

Başka nasıl duyabilirdik birbirimizi? Ne kadar olduğumuzu başka nasıl anlayabilirdik? Başka nasıl yüzebilirdik insanlar arasındaki birlikte oluş adaoklarını? Başka nasıl..."** Yüzüme baktı. Hâlâ asıktı yüzü. Kederliydi. "İyi, tamam, yalnız değiliz yani" dedi. "Fakat neyi çözüyor ki bu? Biz yazıp biz okuyoruz. Üç beş kişi işte. Ve engel olamıyoruz eksilmeye". Durdu. Bir gazete kesiği çıkardı cebinden. "Dinleyin" dedi, kısık bir sesle: "Türkiye 'büyürken' kolektif suçlar işleniyor, hayatın her alanında! Kimimiz sevgisiz çocukluklarını bedeli korkunç yıkıcılığımız ve kıyıcılığımızla, kimimiz kör inançlarımızla, servet ve makam hırsının gözlerini döndürdüğü kimimiz büyük çıkarlar uğruna, kimimiz içerisine böcek gibi büzüştüğümüz anlamsız yaşamların küçük çıkarları için, kimimiz bilinçli kötülüklerle, kimimiz bilinçsiz iyi niyetlerle, kimimiz çıkarların zalimleştirdiği zekâlarımız, kimimiz düpedüz aptallığımızla, kimimiz etkin katılım, kimimiz sessiz onayla, kimimiz başımızı eğip gözlerimizi yumarak kolektif suçlara ortak oluyoruz! "***

Bir sessizlik oldu (Ölüm gibi bir şey oldu ama kimse ölmedi / Özdemir Asaf). Kalakaldık öylece. Sustuk. Sustuk. Dışarıdan sesler geliyordu. Ambulans sireni, satıcılar, hastalar, hastabakıcılar, simitçiler, simsarlar... Hayat yani. Ah, ikiyüzlü hayat! Değişsin, dönüşsün diye debelendiğimiz, uğruna ölümle yüzleştiğimiz ve bir türlü adam gibi yaşayamadığımız... Yeniden yüzüme baktı. Hüzünlü bir gülümseme vardı şimdi yüzünde. "Hiç olmazsa paylaşabildik" dedi. "Bu da bir şey"

Elimi sıktı ve sessizce çıktı odadan. Kendi kendime fısıldadım usulca : "Dünyanın bütün 'olgu'ları birleşin!"

**A. HALDUN SOYGÜR**

*Bu görüşmeyi ben kendimle yaptım Hasta da bendim, doktor da. Bir çığlık yada bir feryattı, ama umutsuzluk değildi. Değildi!

** Fatih Altınöz, Başka Nasıl, Şizofrengi Mayıs 1993

*** Erendiz Atasu, Cumhuriyet, 20 7 1993

# hiç derdim değilsin, olmadın da...

**Ercan Kesal**

Yani, merak etme yüreğimi parçalayacak bir çarem her zaman var: Her zaman bulurum, koklamak için eğildiğimde ellerimi kanatacak bir gül... Hep bir buz parçası gezdiririm yüreğimde muhtemel çözümlere karşı... Sen hiç derdim değilsin, olmadın da.. Hayat'la, o fahişe ve bıçkın kadınla hep bir uzaklık koydum arama... Geceyarıları penceresine ufak taşlar atacak kadar ya da ona sahip olmayı deliler gibi istediğim bir akşam çocukça bir bahaneyle hızla oradan uzaklaşarak...

biz devrimi "gerçekten" çok sevmiştik, hâlâ da seviyoruz.

hiç ayrı şeyler değil bunlar... seni yokuşun altında evine bıraktığım ilk akşam, geriye dönüp yanağıma kondurduğun öpücükle birlikte duyduğum hazzın aynısını, Karabağlar'da katıldığım ilk "korsan"da da duymuştum...

beni bırakıp gittiğin o sabah bir arkadaşım ölmüştü kollarımda.

sen hiç derdim değilsin, olmadın da...

hep bir karanfil kokusu taşıdım sana ve devrime dair...

şimdi düşünüyorum da, hep tuhaf zamanlarda karşılaştık seninle... Köroğlu'nu oynadığımız günlerdi... Afiş, pankart ve bol korkulu korsanların ardından, kırık şiirlerde gezdirirken yüreğimi uykusuz bir İzmir sabahında hep altıkırkbeş Karşıyaka vapuruna yetişmek için koşarken, köşeyi dönünce burnuma çarpan nergiz çiçeklerinin kokusunu duyar gibi olmuştum seni ilk gördüğümde... Dudaklarının kenarında ince bir eylül yağmuru, üzerinde elişi örme bir kazak ve en azından üç şiir sorumlusu eteklerinle saçların savruluyordu sırtında hâlâ eski günlerin ağırlığını taşıyan kantinin ortasında... Saçların... Hâlâ liseli. Kantin... Hâlâ Sierra Maedra.. Ne güzel...
şimdi, ben seni sevdim de ne oldu?
sen, hayatta başkaldırdığım her duruşumda soğuyan ellerimin sıcaklığıydın belki. Ya da, çok uzun yemekhane kuyruklarının havalı bir tesellisi, akşama yazılacak şiirler, hınzırca bir gülüş, traş ve sabah ütülerinin iç geçirten telaşı... O kadar...
hiç derdim değilsin, olmadın da...
kısacık ömrümüze sığdırdığımız binlerce fotoğraf ve an'dan yalnızca birisin. Binlerce fotoğraf, binlerce yürek ağrısı... Onulmaz bir sızı... Hâlâ taşınan ve taşınması gerekli mi olan yığınla mektup...
şimdi, sıkıntılı bir soru işte, sana: bıçak gibi bir Bornova yağmuru (bir türlü kar olamamış) genç yüzlerimizi dalarken sığındığımız telefon kulübesindeki acemi dokunuşların tadını, neyle değişebilirsin?
hangi müzik setinin taksidi, ya da arabanın -uzun vadeli, düşük faizli- ödenmiş borçları saçlarına düşmüş bir yaprağı almak üzere uzanan ellerimizin keyfiyle boy ölçüşebilir? Ya da eteklerimiz? Her seferinde, üzerinde yeni bir şeyler aranan -toz, kâğıt vs- dokunmak için... Daha kışkırtıcı ne olabilir?
biz devrimi "gerçekten" çok sevmiştik, hâlâ da seviyoruz. Hâlâ, hesapsız ve hiç farkında değilmiş gibi yapılan şeylerin peşindeyiz. yenilgi ustası, ıslak ve yorgun ayaklarımız, yeni yolculukların heyecanıyla kıpır, kıpır... sen hiç derdim değilsin... biz, "terli gövdelerimiz ve dalgın saçlarımızdan başka sığınacak bir şeyimiz yok, kalkanımız yok, ardına saklanacak" derken, sen, bir sabah aynanın kenarına kısa bir not bile bırakmadan ayrıldın. Erken gelen bir sonbahara, parlayarak kaybolan bir ışığa bakar gibi baktım ardından. Gençliğime bakar gibi, çaresizliğime, olmamış, eksik kalmış bir şeye bakar gibi, devrim'e...
şimdi, ben seni sevdim de ne oldu?
ne kaybettim ben sıkıntılarımdan? Yarı deli, telaşlı ve serseri halim ne kadar eksildi zannediyorsun beni bırakmakla? Güldürme beni... Benim, yıllar öncesinden yılankavi bir bıçak gibi gezdirdiğim ince bir sızı var yedeğimde. Hiç bırakmaz beni, ben de onu çok tutarım doğrusu. Yani, merak etme yüreğimi parçalayacak bir çarem her zaman var. Her zaman bulurum, koklamak için eğildiğimde ellerimi kanatacak bir gül... Hep bir buz parçası gezdiririm yüreğimde muhtemel çözümlere karşı... Sen hiç derdim değilsin, olmadın da.. Hayat'la, o fahişe ve bıçkın kadınla hep bir uzaklık koydum arama... Geceyarıları penceresine ufak taşlar atacak kadar ya da ona sahip olmayı deliler gibi istediğim bir akşam çocukça bir bahaneyle hızla oradan uzaklaşarak...
biz devrimi "gerçekten" çok sevmiştik, hâlâ da seviyoruz.
hiç ayrı şeyler değil bunlar... seni yokuşun altında evine bıraktığım ilk akşam, geriye dönüp yanağıma kondurduğun öpücükle birlikte duyduğum hazzın aynısını, Karabağlar'da katıldığım ilk "korsan"da da duymuştum...
beni bırakıp gittiğin o sabah bir arkadaşım ölmüştü kollarımda.
sen hiç derdim değilsin, olmadın da...
hep bir karanfil kokusu taşıdını sana ve devrime dair... Belki de birlikte... Ateş ve su.. Coşku ve hüzün...
biz devrimi çok, çok sevmiştik, hâlâ da seviyoruz...
sen de devrim gibisin... anla beni...

[redacted] şiirinden

# İndim derelerine bilmem nerelerine

*İndim derelerine, bilmem nerelerine* türküsünü radyodan dinlediğimizde bizde uyanan anlam ile bu sözleri bu türküde ilk defa kullananın iletmek istediği asıl mesaj aynı mıdır?

**ADEM ADEMOĞLU**
[illegible] (14 Ağustos)

Son yıllarda sosyal bilimler literatüründe özellikle felsefe alanında sık sık karşılaştığımız bir kelimedir hermeneutics. Türkçe'de net bir karşılığı bulunamayan bu deyim dilimize HERMENİTİK yazılımıyla yerleşmeye başladı. Ben de biraz tembellik edip aynı şekilde kullandım.

*Hermenitik ne demektir, hangi anlama gelir, bir örnekle açıklayınız?*

Bu soru şekliyle dersliklerde, sınav kâğıtlarında veya *kendi dalında uzman* birisiyle televizyonda, dergi köşelerinde yapılan röportajlarda karşılaşabilirsiniz. Ne var ki, hermenitik bu tür bir soruya konu olabilecek, "*uyak ne demektir, bir örnekle açıklayınız*" ya da "*maki ne demektir, temel özelliklerini açıklayınız*" sorularında olduğu gibi yanıtlanamayacak bir konudur. Neden mi?

Hegel falanca yazısında... ressam bu eserinde... şair bu şiirinde... yazar bu romanında... *sevgi, dostluk ve kardeşlik temalarını işlemiştir.* Deme ya! Nasıl da anlamadım... *Bak, sen bu konuda yanılıyorsun. Platon, hiçbir zaman komünist devlet kuramı geliştirmemiştir* şeklindeki savlarla sık sık karşılaşırız. Platon'un komünist devlet kuramı geliştirip geliştirmediği görüşünü NEYE dayana rak ileri süreriz? Ya da, *indim derelerine, bilmem nerelerine* türküsünü radyodan dinlediğimizde bizde uyanan anlam ile bu sözleri bu türküde ilk defa kullananın iletmek istediği asıl mesaj aynı mıdır?

Bu tür sorulara cevap vermeye çalıştığımızda, işte o zaman, hermenitik ile karşılaşmış oluruz. Karşılaşma yol ortasında ayaküstü olabileceği gibi, onu evde, rakı sofrasında da kabul edebiliriz. Ev sahibi bizi kapı dışarı ettiğinden şimdilik evde yok, çaycıda kabul edebiliyoruz. *Hermenitik, bir metni yorumlama sanatıdır. Bir metnin gerçek anlamını ortaya çıkarma sanatıdır* ve benzeri tanımlar bu kavramı ilk kullanmaya başlayanlara, Dilthey ve ardıllarına aittir. Ve günümüzde de felsefede, sosyolojide, psikolojide benzeri tanımların arkasında koşanlara orda burda rastlamak çetin değil. Burada, *müsaadenizle METİN hususunu şöyle, biraz daha açmanın faydalı olacağına inanıyorum.* Metin; yazılı, sözlü, hem yazılı hem sözlü

veya ne yazılı ne de sözlü; anlayacağın, görsel bütün eserleri kapsar. Peki eser nedir? *Efendim, eseri de size şöyle izah edeyim;* eser, hermenitikin ilk tanımına bağlı kalanlar için insanlığın bütün entelektüel edimlerini kapsamaz. Ancak, edebi ve sanatsal ürünleri kapsamına alır. Yürüyüşe devam edecek olursak, *hermenitik, insanlığın bu tür entelektüel edimlerinin, asıllarına uygun, doğru anlamlarının ortaya çıkarılması...* dır. Pekala, bu ortaya çıkarma işinde, kullanılan araçlar, dayanaklar, malzemeler nelerdir? Nerelerden satın alınabilir, bunların garantisi var mıdır? İşte, *modern bir zekânın* sorması gereken soru budur. Efendim, maalesef buna garanti veremiyoruz, lütfen alın, memnun kalmazsanız, elbette iade edebilirsiniz. Çünkü, bunlar modern tabiat bilimlerinin nurlu yollarında istihsal edilmemiştir. Doğa bilimlerinin yol, yordam, araç, gereç ve ön kabulleri burada işe yaramaz; nedeni çok açıktır, hermenitikin konusu entelektüel alandır. İnsanın kendisidir, insanlar arasında iletişimin mümkünlüğü üzerinde debelenir. Tabii ki çıkamaz. Metin, her ne kadar işte orada ise de, yazıya dökülmüş, bir tür somutluk kazanmışsa da, onun içine daldığında kör bir kuyuya inmiş gibi, eşşekten düşmüş gibi olursun. *Objektif* değildir, deneye gelmez, matematik ilkeleri işlemez. Ancak yorumlanabilir.

Her ne ise... Şimdi gelelim hermenitik'e ikinci yaklaşıma: İkinci yaklaşım daha çok Heidegger felsefesinde ve onun ardıllarının düşüncesinde şekil kazanır. Bunların, çağdaş felsefeciler içinde en tanınmışı Gadamer'dir. Heidegger'in hermenitik konusuna yaklaşımını, diğerlerinden ayıran en belirgin nokta hermenitikin bir araç olarak ele alınmamasıdır. Diğerleri sonuçta, hermenitik'i bir metni doğru yorumlayarak o metinde var olan tek anlamı ortaya çıkarma aracına indirgerken, Heidegger, *metin yorumlama olarak Hermenitik*'in bir araç olamayacağını göstermeye çalışır. Çünkü yorumlama, insanın anlama ediminin temel yönüdür. Her anlama bir yorumlamadır. Bunun dışında bir anlama biçimi söz konusu olamaz. Yorumlama, dolayısıyla hermenitik konusu böylelikle insanın insan olabilmesiyle aynı şey haline gelir. İnsan bir şeyi anlamaya çalışırken, kendince o şeyin bir yorumunu çıkartıyordur. Dolayısıyla yorumlamada birey kendi özünü açığa vurmaktadır. Bu sözler bizi, Heidegger felsefesini diğerlerinden ayıran bir başka noktaya da götürmekte. Anlama ve yorumlamada, iki yön vardır: Anlayan ve anlamaya konu olan şey. Anlayan özne ve anlaşılan nesnenin çakışması bize yorumlamayı verir. Özne, herhangi bir metne, bir nesneye yöneldiğinde ancak, kendisinde önceden var olan birikimle onu kavrayabilir. Kendisi de metne bir şeyler katar. Sonuçta ulaşılan yorumda, o metne özne tarafından katılan şeyler daha doğrusu öznenin kendisi içerileceğinden, okuduğum şiir artık yazan şaire değil, bana aittir.

Buraya kadar anlatılanlara yeniden dönüp baktığımızda Hermenitik'in anlam ve tanımının tamamen değiştiğini görürüz. *Hermenitik yorumlama artık* bir metnin gerçek anlamını ortaya çıkarmada kullanılan bir araç olamayacağı gibi, kapsamı da değişmiş, insanlığın entelektüel edimlerinin bir kısmını değil, tamamını içine almıştır. Hatta onun ta kendisi olmuştur denilebilir. Bir metnin tek bir doğru anlamı olduğu, metnin metni yorumlayan özneden bağımsız bir anlam ve gerçekliği olduğu şeklindeki tarihsel savlar onarılmaz dar-

**Hermenitik yorumlama artık bir metnin gerçek anlamını ortaya çıkarmada kullanılan bir araç olamayacağı gibi, kapsamı da değişmiş, insanlığın entelektüel edimlerinin bir kısmını değil, tamamını içine almıştır.**

beler almıştır.

Ancak, Gadamer, biraz da kendisini zorlayarak, belki karısının belki de burjuvazinin gizli çekiciliğine kapılarak bütün sosyal bilimlere bu ilke ışığında baktığı halde, doğa bilimleri konusunda birden sus pus olur. Doğa bilimleri, zoraki bir hareketle hermenitik'in kapsamı dışına itilir. Bu hareket yapılırken, doğa bilimlerinin de insanlığın entelektüel edimlerinin bir parçası olduğu bilerek unutulur. Ona dokunmak olmaz. O, çağımızın tabuları yıkan tabusu, yeni dinidir. Dokunanın kellesini uçururum. Doğa bilimlerini hermenitik yorumlamanın dışına atmaya çaba gösterenler asıl ilk tanıma sarılıp yatanlardır. Onlarla Gadamer arasında giden tartışmalarda, sonuç olarak Gadamer de kabul eder ki, sosyal bilimlerle doğa bilimlerinin nesnesi farklıdır. Yöntemleri de farklı olmalıdır. Birisi dediğimiz gibi insanın entelektüel ürünleriyle, toplum ve insanın kendisiyle ilgiliyken, diğeri *cansız doğayı kendisine ilke edinir*.

Burada tekrar karşımıza pozitivist dünya görüşü çıkmakta. Kapıdan atsan, bacadan giriyor. Mümkün değil bu çağdaş hastalıktan kurtuluş. Efendim... bilimin nesnesi, bizden bağımsız orada durur, bekler ki biz gidip onu araştıralım, inceleyelim, deneyler yapalım, ölçüp biçelim ve sonuçta bilimsel raporumuzu sunalım. Oysa, Heidegger ve başka düşünürlerin de belirttiği gibi, anlama yorum yüklüdür. Anlamanın nesnesi ne olursa olsun bu değişmez, çünkü başka türlü anlamak mümkün değildir. Acaba, bilim söz konusu olduğunda anlama denilen şeyin doğası mı değişiyor? Bir romanı okuyup anlama anlama da, Mars'ın atmosfer yapısını öğrenme söz konusu olduğunda bu manlama mı oluyor? Nasıl mümkündür doğa bilimlerini, onun kuramlarını, hipotezlerini, deneylerini, kanıtlama yöntemlerini insanlığın entelektüel edinimlerinden ayırmak? Nasıl mümkündür, bilimsel kuramları belirli bir çağın inançlarından, geleneklerinden, kültürel yapısından, bireylerin öznel isteklerinden, siyasi düşüncelerinden etkilenmeyen bir şey diye sunmak.

Günümüzde hemen her bilim dalı, sosyal bilimler bile (sosyal bilimler deyimindeki bilim kelimesi üzerinde biraz düşünmek lazım) bu düşüncelerden vebalı görmüş gibi kaçıyor. Kaçmakta haksız da değiller. Bazı felsefeciler bile felsefeyi *sağlam temellere, bilimsel temellere* oturtmak arzusuyla yanıp tutuşuyorlar. Sosyologlar, psikologlar, psikiyatrlar hepsi birbirine kendi dalının daha bilimsel olduğunu kanıtlama çabasındalar. Özellikle de psikiyatri alanında hummalı tartışmalar gidiyor. Sormak gerek bu sevdada olanlara, özellikle de Türkiyeli sempatizanlara, üniversite sırasında ders geçmek için ezberlemek zorunda olduğun kitaplar, makaleler, deney, istatistiki bilgi örnekleri, kuramlar nereden gelmekte? Hangi yıllarda, hangi ülkede, hangi dini-felsefi-siyasi-ekonomik görüş ve çıkarların etkisinde hazırlanmış? Ve itiraf et bunları Türkiye gibi bir ülkede uygulamak için, doğrulamak için ne kadar çok çaba gösterdiğini, uymayanları göz ardı ettiğini. Kabullen karşında acı çekenin *sadece bir denek* olmadığını. Çekinme anlat, kitaplığındaki literatürde tam karşılığını bulamadığın bazı *vakaları* zorla bir tanımın içine sıkıştırdığını; korkma bir şey olmayacak, anlat, biraz okuyunca, biraz düşününce *normalle anormali* ayırmakta zorlandığını, kitaplarda sıralanan hastalık belirtilerinin bir çoğunu kendinde de gördüğünü. Hadi sen anlat bakalım, çocukluğunu, aile yapını, arkadaşlarınla ilişkilerini, topluma bakışını, *meslek edindiğin* şeyle aranın nasıl olduğunu, çalışmayı, okumayı, sevişmeyi sevip sevmediğini. Hadi anlat bana, içinde yaşadığın düzeni, sahip olduğun değer yargılarının, inançların nereden geldiğini söyle. Ve itiraf et insan olduğunu, tıpkı senden yardım isteyen hastan gibi. Bir daha oku, anlamanın yorumlama olduğunu, tek, ezeli-ebedi anlamlar, inançlar, kuramlar, gerçekler olamayacağı sözlerini. Bir bak bakalım, sen de bir şeyler katabilecek misin bunlara.

# G İ T M E K




**Yurdaer Altıntöz**

Kendime ait, ben'e özgü, ben'in mülkü olan hiç çıkmadığım, çıkartılamadığım inanılmaz dayanıklı kalemden bir yere, bir şeye gönderdiğim seslerin, sözlerin duyulması, anlaşılması ve daha çok hissedilmesi mümkün müdür? Yoksa insan kalesinin dışına çıkma yetisini ve cesaretini asla kullanmayan mıdır? Ve üstelik dışarı çıksa bile, böyle görünse bile yüzü ve sözü hep kendine mi yöneliktir? Ve aslında tüm beraberliklerim, yapıp-etmelerim, cümlelerim içinde ben ikiyüzlü ve sahte duruyorsam yer ve zamana göre farklılaşan, sahnede farklılaşan hep ben oluyorsam oluşumu buysa yaratan, sürdüren, bu yaşam neden yaşanmaktadır?

Kendimi öteki üstünde ille de üstünde varediyorsam öteki bir araç oluyorsa, öyle görüyorsam ve bunun hiç farkında hatta umrunda olmuyorsam, istekler, duygulanımlar sadece ben'e ait oluyorsa ve yalnızca ben üzüyor, ben sevindiriyor, ben mutlu(suz) ediyorsa beni; anlamak ötekini en azından çaba göstermek değer yüklemeden kendi değerlerini ona aitmiş gibi varsaymadan, kendini vermeyi, vererek yaşamayı başarmak, orada varolanı, ötekini görmek ve göz gözeliği hissetmek olanaksız mıdır?

Kendimizle söyleştik sürekli, belki kendimizle yaşıyoruz sadece. Sözcüklerimizi ve duygularımızı ötekinden, onlardan aynalardan yansıttık, vermedik veremedik kendimizi ama söyleşme, paylaşma görüntüsünü ve sanrısını hep taşıdık. Bu görüntü yaşamın sürekli eylenen ama yaşanmayan rutin eylemlerine dönüşüyor benzeşiyor artık. Elimizde kalan son değerlerimiz de (ve aslında en önce en temel olması doğal geliyor bana) ikili mücadelelerde öfkeli ilişkilerde, günün hızında yitiyor, yitiriliyor.

Kendimizi günün hızına bırakıyoruz şimdilerde, hızın sürekli yetersiz görüldüğü günde var olan körleşmedir, hızlanıyor. Öğretilen, benimsetilen, yaşatılan ve süren bu kör koşuşturma içinde bir diğerine yer yok artık. Ölüme doğru olan ben, bana yabancı alanlar boşluğunda debeleniyorum. Sahte mekânlarda, sahte kurumlarda sahte ilişkiler yaratıyorum; sahte üzüntüler, umutlar, sevinçler, anlar yaşanıyor bu batak içinde ve yitirilen her anla birlikte. Dayanılmaz olanı bunlara sahte derken bile sahte olanlar, sahte yaşantılar, tüyler ürpertiyor. Öteki ise sadece bir ayna oluyor, söyleşme dertleşme gereksinimi duyulmayan, varlığı duyumsanmayan. Herşey için çok geç mi artık? Özlemlerim yine karşılığını bulamayacak olan uslanmayan düşgücümün yaratunları mı? Ötekisine ulaşmak ben'in asla farkına varılmasını istemediği gizi mi yoksa? Ve hüzün farkedilen bu gizin yaşanılan bedeli mi?

Yüreklerimiz ne zaman açılacak ötekine, aklın duygudaşlığa olan düşmanlığı ne zaman son bulacak ve ne zaman dinleyebileceğiz oradakini, aynalarımızı kıracağımız zaman beklentisi boşuna mı yoksa? Yok mudur kendisini aynada aramayanlar, görüntüsüne adamayanlar, yüreğini açanlar sonuna kadar, kendiyle ve ötekiyle içiçe geçen yazısız ve sessiz ama içten ve yürekten dostlarımız; sözcükler, yazılar gibi görüntüler gibi düz olmayan sıkıntılı yaşantılar yok mudur? Ya da var mıdır?

# Bir müzük gırubunun kırulusu aşemasında gıramer kuralleri

Puzzles ın Pyre adlı grubuma adanmıştır

İŞİTİŞ= (
irtifanın yitirilişi, ritmin ritüele yanaşması, kaygının nesnelere özne oluşu ve doğanın, anormali bir sır gibi saklayışı özünde;

İSTİHBARAT)=
"sarmal olanın erotik yaptırımları arttırışı; görsel emeğin, ten eşiğinde kendi mistiğini geçersiz kılması: çetelelerikiralıkmeleklertutarken:, romantik dizelerin kösnüllüğünün insanda merak ve yanlış yalnızlıklar uyandırması, içerdekiler, İç=, aşkın içi, sağduyunun içi, ihtirasın içi, SIR'ın içi, kalbin içi: kurgulardaki -o en fazla iletişimde ortaya çıkan ağır sahiplenme hissi;"

İRTİFANIN YİTİRİLİŞİ:
tekilden çoğullamaya nüfuz, yinelenen tek bir gerçeğin, betimine yabancılaşması. Tıpkı bir kelimeyi tekrar tekrar söylemekle oluşan: travesti kelime. Periyottaki aksama, bir es, onu transsementik bir anlama sürükleyecekti. Örneğin BEN.

**boğuk korku**: korkutuluş sorusu: **ürpertinin başlaması:** kişinin gitmesi: **kişinin çıkması**: kişinin tâli gövdeye uzanışı, -ışık hüzmesinin parçalanarak yaratılması şeklinde, tayf-; **desen**: karşılıksızlık, saçma'nın hiç'e dönüşümü. O şahane faz. Örneğin bir müzik yapıtının hüzünlü, coşkulu olabilmesi ve her insanda aynı algıya gönderme yapabilmesi: SES'in içi. Ses'in Kişiliği. **Ses'in Usaresi**: iki tarafta da (nefes ve mana) dengeyi sağlayan: titreşen, titreştikçe anlam kazanan akış.: Söz'ün Aerodinamiği. Literatürü dışlayan akademik giyiniş.

o O *şey*, nedensizdir. Çünkü bir *şey*in bu denli (**yanılsamasız**) nedenli olması, o *şey*in iktidar karşısındaki nedensizliğinin *f*ormal kanıtıdır. Karakter, sosyal rolün saptadığı, kural destekli iletişim kurma ölçeğidir. Ben'i bu başka gezegende yaşamaya zorunlu kılan **bedenRuh**, üretimi emperyalizmin, feodalizmin ve savruk varoluşun altına yatırmaktadır. Bu noktada hümanizm denen, **rayic-i vakti** düşmeyi sürdüren basit ideolojiye dayanarak, büyük oynamalara gitmenin kavram dışına kaydığı artık belirginleşmiştir.
k ı r g ı n l ı k , tüm maddeyedir. **b ü t ü n e d i r** ;
b i l g i , a l d a t ı l a m a z o

!VAKUM: Hazırlıksız yakalanılan ayrıntının kahramanlığı, birşey anlatmak, anımsatmak: Yalan, düşgücünü geliştirir; ihanet, ideal olandır. **Ama**, hakiki, mutlak intihar olan ihanet. ( İ Ş İ T İ Ş i ç e r e n )

Yaşlı Adam'ın hoşnutsuzluğu, daha gömülüp eprimeden, içinde kurtların oluştuğunu hissetmesi ve genç *otorite*nin, *yaygın egemen anlayışın* çekimine girmediğini görmesidir. Hemen Öldürün Onları!!!!!! HEMEN!

yaratı, ve bilgisiz hürriyetin şenşakrak ivedi muzırlığı: salt güzelin düşsel yorumu olan estetik, sistemdışı oylumlu kaosun **terimleri**yle oluşur. Bu bilgiden arınmış şair, düzenin soyut çocuğudur. Düzenin somut çocuğu, ahlak ve din fanatiği, natura düşkünü, kalıp talibi, post-marksist konuma gelmiş olan toplum bireyi'dir. Birey Bireyi olan ve kendinden artanı biçimlendirip yeni oluşan olgunun adını koyan hakiki cevher, imgesel plazmasında, yok oluşuna dek **kronik duyarlılığını da** sürdürecektir. Onun dışındakiler ise,
n e d e n s i z d i r l e r ,
y ö n s ü z d ü r l e r ,
i l k e l d i r l e r , .

**küçük İskender**

"ZIHINSEL BOZUKLUKLAR İÇİN TANI ve İSTATİSTİK ELKİTABI (DSM)" İÇİN ÖNERİLEN BİR KATEGORİ:

# Yaygın Etiketleme Bozukluğu


David E. Levy


Bu makalenin amacı, daha çok DSM diye bilinen, Amerikan Psikiyatri Birliği'nin "Zihinsel Bozukluklar için Tanı ve İstatistik Elkitabı"na yeni bir tanı kategorisi alınmasını önermektir. Yeni basımında (Amerikan Psikiyatri Birliği, 1987) işaret edildiği gibi, DSM "sadece zihinsel bozuklukların daha iyi anlaşılmasına yönelik süregiden çabalarda bir başvuru kaynağı" olarak görülmelidir. Burada önerilen kategori, bütün zihinsel bozuklukların en yaygın, ama yine de en az bilinenlerinden biri üzerinde durmakta ve sonraki başvuru kaynağının oluşturulmasına önemli bir katkıyı temsil etmektedir.

409.00 YAYGIN ETİKETLEME BOZUKLUĞU

*Temel özellikler:* Bu zihinsel bozukluğun temel özellikleri şunlardır:

1) Etiketler icat etme ve bunları öteki insanlara uygulama yönünde denetlenemeyen bir itki, dürtü ya da ayartı,

2) Tekrarlayıcı bir şekilde insanları önceden belirlenmiş kategorilere sokmaya çalışma örüntüsü,

3) Eylemi gerçekleştirmeden önce giderek artan bir korku ya da yetersizlik,

4) Eylemi gerçekleştirme anında yoğun bir zafer ya da rahatlama yaşantısı.

Bozukluğun belirtileri birçok durumda görülür, ama Yaygın Etiketleme Bozukluğu (YEB) olan kişi, özellikle öteki insanların yanında kendisini rahatsız hissettiği zaman ortaya çıkması beklenir. Böyle bir durumda kişi durup dururken başkaları için bir etiket kararlaştırır, böylece onları insanlar değil "tipler" olarak görür. Bozukluk, diğer insanları denetlemeye ve onları uzakta tutmaya yaradığından, kişiye geçici olarak hem bir üstünlük, hem de bir güvenlik yanılsaması verir.

*Eşlik eden özellikler:* YEB olan kişiler sıklıkla belirgin bir kendini beğenmişlik, burnu büyüklük, gösteriş ve kişisel haklılık hissi belirtileri gösterirler. Bu zihinsel bozukluğu paylaşmayan diğer kişilere karşı özellikle bir tenezzül tavrı sergilerler.

Bu kişiler görünürde kesin ve açık (oysa belirsiz ve çözülmesi mümkün olmayan), sözde bilimsel neolojizmler uydurmaktan çok büyük gurur duyarlar. Bununla birlikte, bu yeni yaratılmış etiketlerin kesin anlamını açıklamaları istendiğinde, tipik olarak, katatonik suskunluk, kekeleme ve pepeleme, sözel olarak (etikete) takılıp kalma ve bunun yanında konuşma içeriği yoksulluğu, ayrıca sakal okşama, baş-sallama ya da göz çevirme davranışları gibi psikomotor huzursuzluk belirtileri dahil, tuhaf konuşma karakteristikleri ve uygunsuz iletişim örüntüleri gösterirler.

YEB'li kişiler bir şeyi adlandırınca, böylece onu açıklamış oldukları şeklinde hezeyanlı bir inanca göre düşünürler (yani, Hezeyanlı Bozukluk, Adlandırma Tipi). Araştırmalar gösteriyor ki, YEB'li kişiler, başka insanlarda, onların kendilerinin göremediği kusurlar görmede son derece ustadırlar.

*Yaygınlık:* YEB toplumun bütün kesimlerine yayılmıştır, ama birçok kişi toplumsal açıdan kabul edilebilir yöntemlerle bu bozukluk için bir pekiştirme elde etme aracı bulmuş; psikiyatrist, psikoanalist, psikolog, astrolog, bilimbilimci, nurcu, tarikat lideri, kendine-yardım kitabı yazarı, politikacı, radyo ve televizyon gösterile-

rinde tartışma konuğu olmuşlardır.

*Başlama yaşı:* Yaygınlığına karşın bozukluk, tipik olarak kişi bir toplumsal güç konumuna ulaşana kadar tanınmaz.

*Seyir:* Seyrek de olsa, kişinin yıllık geliri altı rakamı (dolar olarak) aşınca, YEB'de iyileşme gözlenir.

*Komplikasyonları:* Kronik ve ağır YEB olguları herhangi bir insani bağlılık kurma ve sürdürme yeteneğinde olmadıklarından, pek gerçek dostları yoktur.

*Zemin hazırlayan etkenler:* Bu bozukluğa yatkınlık, kişinin kendi duygularından korkma derecesiyle doğru orantılıdır. YEB psikoterapistlerde bulunduğu zaman, tipik olarak, hastalarına nasıl yardım edecekleri konusunda en küçük bir fikirleri bulunmadığı şeklinde derinlere gizlenmiş ve rahatsız edip duran korkularını maskelemeye yarar.

*Ayırıcı tanı:* Obsessif Kompulsif Kişilik Bozukluğu, Sosyal Fobi ve Heyecanlı Bozukluk (Büyüklük Tipi), Yaygın Etiketleme Bozukluğu ile ilişkilidir ve bu yüzden kimi zaman ondan ayırt edilmeleri zordur. Tanının geçerliliğinden emin olmak için bir para alarak yazı tura atılması ya da anya-manya-kumpanya yöntemi önerilir.

## YAYGIN ETİKETLEME BOZUKLUĞU TİPLERİ

409.01. Narsissistik Kişilik Özellikleriyle Birlikte Olan Yaygın Etiketleme Bozukluğu: Benlik değerinin çok fazla olduğunu düşündüğünüz YEB'li kişiler için bu kategori kullanılmalıdır.

409.02. Ortak-Bağımlılık Kişilik Özellikleriyle Birlikte Olan Yaygın Etiketleme Bozukluğu: Çok fazla empatisi olduğunu düşündüğünüz YEB'li kişiler için bu kategori kullanılmalıdır.

409.03. Histrionik Kişilik Özellikleriyle Birlikte Olan Yaygın Etiketleme Bozukluğu: Çok heyecanlı olduğunu düşündüğünüz YEB'li kişiler için bu kategori kullanılmalıdır.

409.04. Şizoid Kişilik Özellikleriyle Birlikte Olan Yaygın Etiketleme Bozukluğu: Yeterince heyecanlı olmadığını düşündüğünüz YEB'li kişiler için bu kategori kullanılmalıdır.

409.05. Nörotik Kişilik Özellikleriyle Birlikte Olan Yaygın Etiketleme Bozukluğu: Çok fazla suçluluk hissettiğini düşündüğünüz YEB'li kişiler için bu kategori kullanılmalıdır.

409.06. Antisosyal Kişilik Özellikleriyle Birlikte Olan Yaygın Etiketleme Bozukluğu: Yeterince suçluluk hissetmediğini düşündüğünüz YEB'li kişiler için bu kategori kullanılmadır.

409.07. Sınırda Kişilik Özellikleriyle Birlikte Olan Yaygın Etiketleme Bozukluğu: YEB'li kişi başkaları, özellikle de başarısız psikoterapistler tarafından pek sevilmediği zaman bu kategori kullanılmalıdır.

409.08. Alkolik Kişilik Özelliklerinin Yetişkin-Çocuk Tipiyle Birlikte Olan Yaygın Etiketleme Bozukluğu: YEB'li kişi, çocukken gereksinimlerinin herhangi birini hiçbir şekilde doyurmamış olan ana-babadan geldiği zaman bu kategori kullanılmalıdır.

409.09. Dirençli Kişilik Özellikleriyle Birlikte Olan Yaygın Etiketleme Bozukluğu: YEB'li kişi yapmasını istediğiniz şeyi yapmadığı zaman bu kategori kullanılmalıdır.

409.10. Bilişsel Sapma Özellikleriyle Birlikte Olan Yaygın Etiketleme Bozukluğu: Anlayamadığınız, ama bunu kabullenmek istemediğiniz YEB'li kişi için bu kategori kullanılmalıdır.

409.11. Aktarım Özellikleriyle Birlikte Olan Yaygın Etiketleme Bozukluğu: Terapistleri hakkında herhangi bir şey hissetmeyen YEB'li psikoterapi hastaları için bu kategori kullanılmalıdır.

409.12. Karşıaktarım Özellikleriyle Birlikte Olan Yaygın Etiketleme Bozukluğu: Hastaları hakkında herhangi bir şey hissetmeyen psikoterapistler için bu kategori kullanılmalıdır.

**KAYNAKLAR:**

American Psychiatric Association. (1987) Diagnostic and statistical manual of mental disorders (3rd ed., rev.). Washington, DC: Author

# DEMANS

İÇİNİZDE HAYATIN EN FENA ÇAĞINA,
İHTİYARLIĞA KADAR YAŞAYANLAR
VARDIR Kİ, BİLDİKLERİ ŞEYLERİ
BİLMEZ OLURLAR.

Nahl Suresi (70)

Turgut Adatepe

*"Efendim bizim toplum bilincimiz gelişmemiş" dedi. Ben de "Tabii ya toplum şuursuz" diye destekledim. Sonra o gitti. Ben "toplumun bilincinin gelişmemiş" olması lafına takıldım. Demek bilinç, şuur gibi kavramlar sadece bireylere ait değil, toplumlara da rahatlıkla uygulanabiliyordu. Biraz düşündüm. Şuur... kişinin kendisinden ve çevresinden haberdar olduğundan haberdar olması. Ne güzel tanım değil mi? Cobb diye birisi yapmış bu tanımı. Ya toplum şuuru? Toplumun kendisinden ve çevresinden haberdar olduğundan haberdar olması. Biraz daha düşününce, nasıl ki bireyler için hastalık tanısı koyabiliyorsam, toplum içinde aynı şeyi yapabileceğimi buldum. Önce bu çok ilgimi çekmedi ve düşünmeyi bıraktım. Çünkü bu toplumun hastalık tanısı doğal olarak psikiyatrinin uhdesindeki hastalıklardan biri olacaktı ve ben psikiyatr değilim. Değilim ama asabiyeci idim ve çok kişi beni asabiyeci sanıyordu. Asabiyeciyi de asab bozukluklarımütehassısı gibi algılıyordu. Bu karışıklık hoşuma gitmiş olacak ki, yine düşünmeye başladım. Kamuoyunun hastalığının ne olduğunu bulmam için onu muayene etmem gerekliydi ve ben yıllardır bilmeden bunu yapıyordum. Gerçi bu işi bilerek yapan toplumbilimciler vardı ama onların hastalık tanısı*

**Şuur... kişinin kendisinden ve çevresinden haberdar olduğundan haberdar olması. Ne güzel tanım değil mi?**

*koyma yetileri yoktu. Yani ben daha avantajlıydım. Zira benim koyacağım tanıya onların itiraz etme şansları fazla değildi. Yani ben, mesela bir panelde, "bu toplumun vestibüler nistagmus'u var" desem, buna diğer katılımcılar karşı çıkmayacağı gibi, muhtemelen tavana bakarken aniden çenelerini iman tahtalarına değdirme gibi bir davranış paterni gösterebilirlerdi. Oysa onları hiç iddiasız "toplum felç" deseler, ben hemen "hemiplejinin etyolojisini biliyor muydunuz da..." diye itirazımı yapar, mimik bile kullanmazdım. Kısa bir süre sonra, toplumbilimcilerle düşüncelerimde anlamsız kapışmama gerek olmadığını, zira benim yapmaya çalıştığım şeyin toplumumuza sadece bir tanı koyma işleminden ibaret olduğunu gördüm. Bundan sonra işim kolaydı. Yıllardır bilmeden muayene ettiğim bu toplumun tanısını koyuyordum. Artık bir yandan düşünüyor, bir yandan da bu satırları yazıyorum. Çok defa ileri yaşlarda ortaya çıkan, yavaş ilerleyici bir hafıza-zekâ kusuru, kendine ve çevreye ilgisizlik, duygularda küntleşme, soyut düşünce ve oriyantâsyonda aksaklıklardan olu-*

**Yani bir yeteneğe toplum olarak sahipmişiz, sonradan bunu kaybediyoruz. Şimdi doğuştan embesil birine asla demans tanısı koyamıyoruz. Burada kamuoyuna şık bir iltifat yaptığım fark edilsin isterim.**

istiyorum".

*şan klinik bir tablo . Demans diyorlar. Latince. Akıl anlamına gelen "mentis" ile yokluk anlamındaki "de" öntakısından oluşuyor. Yani akıl yokluğu. Yeterince doyurucu değil bu tanım. Çünkü demansın önemli bir kuralı var. Yukardaki melekelerin "önceden var olması" gerek. "Bilişle ilgili yeteneklerin kaybı" diye isimlendirdim şimdi. Sinsi klinik seyir, hele kişinin işi yaratıcılığı gerektirmiyorsa, çevrenin durumu fark etmesini geciktirebiliyor. Buraya kadar yazdıklarımı okudum. Mükemmeldi. Şiir gibi. (Şairlere ancak azgınlar uyar. ŞUARA suresi 224). Ortamı mistik bir hava da kaplamıştı, düşüncelerimi toparlamamda güçlük çıkarıyor. Yani şimdi şöyle: hani bir kamuoyu var, hani gözle görülmez, elle tutulmaz, nerede olduğu bilinmez olan kamuoyu, hani varlığını yediği nanelerle gösteren, işte o, bizim olanına ben demans tanısını kodum. Demans çok eski zamanlardan beri bilinen bir hastalık, Thebai kralı ve Oidipus'un dedesi olan Labdakos kendi adını bütün soyuna vermişti. Hatta Oidipus Labdakos oğlu diye anılır. Labdakos ölünce çocukları kendi isimlerine kavuştular. Daha fazla ayrıntıya girmek istemiyorum -hayır, daha ayrıntı bildiğimden değil, mitoloji ile ilgili bütün bildiklerim bu kadar-, bu Labdakos bence demans. Tarihçeye devam ediyorum, lütfen başlığın altındaki italik yazıyı bir daha okuyunuz. Hidayete ermeden bu mistik havam dağılmayacak gibi. Demansın eski çağlardan beri bilinen bir hastalık olduğuna ikna olduğumu varsayarak düşüncelerimi hastalığın özellikleri üzerine kaydırdım. "Bilişli ilgili yeteneklerin kaybı". Yani bir yeteneğe toplum olarak sahip miyiz, sonradan bunu kaybediyoruz. Şimdi doğuştan embesil birine asla demans tanısı koyamıyoruz. Burada kamuoyuna şık bir iltifat yaptığımı fark edilsin isterim. Yeteneğimiz var. Nedir o yetenek? Biliş yeteneği. Yani kognitif fonksiyonlar, yani akıl melekeleri, yani entelektüel fakülteler. Evet bunlar varmış, ama ne yapalım toplum hastalanmış ve bu yeteneklerini kaybetmiş, fakülteleri yıkılmış. Şimdi bize bir hasta getirirler de biz sorarız hani, "kaç yaşındasın" deriz, "hen" der, "burası neresi" deriz, "hün" der, "ben kimim" deriz, "dört" der, yakınlarına döneriz "bu hep böyle miydi" deriz de "badem gözlüydü" derler ya... işte o. Önemli bir şey daha var. Demans yaşla ilgili bir hastalık değil. Bilişle ilgili yetenekler kaybolsun da kaç yaşında kaybolursa kaybolsun. Yani ben toplumumuza demans derken eski toplum, yaşlı toplum diye söylemiyorum. Gencecik bir kamuoyu da pekala benden demans damgasını yiyebilir. Kamuoyuma koyduğum teşhis tamamdı, artık tedavisini de düşünebilirdim. Bu demansın yüz tane türü var. Senili var, presenili var, Alzheimer'ı var, Pick'i var, var oğlu var ama memlekete faydası yok. Yok, çünkü tedavisi yok. Yapılacak tek şey "hiçbir fiili ve kavli tasarrufa ehil değildir" diye adli rapor vermek. Artık serveti başkaları tarafından yağmalanacaktır bu toplumun. Üzgündüm. Çektim sifonu, çıktım dışarı. Duyguları küntleşmiş bir kamuoyunun içine daldım. Kamuoyu anketlerinden "başbakanımız ekonomiden anlasın, güzel de olsun" kararını verdiğimizi öğrendim. Bütün gücümle "Bugün nasılsınız, umarım daha iyicesinizdir" diye bağırdım. Kimse yanıt vermedi. Aval aval suratıma baktılar.*

*Bu millet adamı deli eder.*

# aklımı seveyim mi ?!

Kültegin Ögel

"Aklımı seveyim" hiç de yabana atılmayacak bir slogan. Bir kilo yağ yanında "akıl" reklamı. Aklın nimetlerinden yararlanmanın gerekliliği reklamlardan önce atalarımız tarafından da yüzümüze vurulmuştur. "Akıl kişiye sermayedir." "Akıl yaşta değil baştadır" "akla gelmeyen başa gelir" "akılsız başın cezasını ayaklar çeker" gibi hafif tehdit kokan sözler aklımızı başımıza getirmek içindir. Başımıza gelerek orada ikamet etmeye başlayan akıl artık bizi kendimizden bile korumaya hazırdır. Kişi için acı, bunaltıverecі durumlarda, rahatlatıcı açıklamalar bulmak akıl için çoluk çocuk oyuncağıdır (Buna rasyonelleştirme-akla yatkınlaştırma-adı verilir ve bir savunma mekanizmasıdır.) Akıl, insanın en sadık avukatıdır. Bütün avukatlar gibi her ne olursa olsun sizden yanadır. En inandırıcı savları, her an servise hazır bekletir. Demegogdur. Gereğinde yalan söyler. Aklın baştan gitmesi, terkettiği başa bela olur. Çünkü, duyguların en öfkeli saldırıları aklın uydurduğu bahaneler ile bastırılır.

"Ama.." "Çünkü..." "Aslında..." gibi öncü bahaneler ile hücuma geçerek, duygunun en"aklı başında" savlarını çürütür. "Hele bir dinle, bak o zaman bana hak vereceksin" sloganı ile de yapılan tüm eleştirilere cevap yetiştirir. Kişinin kendisini "çok hassas" zannetmesi ise aklın en kontra taktiklerinden biridir. Yaratılan bu muhteşem "pseudo hassasiyet" ile her türlü halt -rahatça- edilebilir. Acil kullanım için hazır, disposable bahaneler akıl emperyalizminin duyguya karşı zaferidir. Kişinin davranışını haklı göstermesine yardımcı olacak "akıllı" bir açıklama muhakkak vardır. Affettiriciler alındıktan kısa bir süre sonra etkisini gösterirler. "öyle ya! Yoksa yapmazdım" ile başlayan aldatıcı bir rahatlama dönemi yaşanmaya başlar. En önemli etkilerinden biri affettirici kullanıldığının çabucak unutulmasıdır. Bahanelere sığınıp, "kendimiz"den kurtulmak aslında aklın ilkel bir numarasıdır. 37 kişiyi bir otelde yakarak öldürdükten sonra "ama........bizi tahrik etti" gibi!

# Belki

## Fatih Altınöz

İşçi sınıfı kendisinde içerilmiş ahlaki seçiciliğe sahip bir sıfat tamlaması mı?

Özgür ve paylaşımcı bir dünyaya ulaşan tüneldeki ışığımız, dünyayı yorumlamaya değil değiştirmeye yazgılı olan bu sıfat tamlaması mı?

Onlar, şöyle ellerini toprağa basarak doğruldular mı, kurtuluyor muyuz?

Arkasından köylüler ve diğer bütün ezilenler de kalktı mı, tamam mı? Bu iş buraya kadar mı?

Yönetenlerin yönetemeyip, yönetilenlerin de yönetilmek istemediği durumlara devrimci durumlar mı deniyor?

Bu devrimci durumlar mutlaka sosyalizme mi tekabül ediyor?

Mitingler, sokak eylemleri, iş bırakmalar nasıl? Çığ gibi.

Ya sloganlar? Oo, çok sert.

Demek ki ne oluyor? Belki de devrim oluyor?

Ne zaman oluyor bütün bunlar?

Altı ayda ya da iki yılda bir oluyor, bütün bunlar.

"Haklıyız. Kazanacağız" diye bağırıyoruz. "Kazanır kazanmaz yeni taksitlere gireceğiz ve hepsini harcayacağız" demiyoruz. Susuyoruz. Bu dönemler dışardan bilinç almaya en müsait olduğumuz dönemler oluyor. Aldık, aldık. Verdiler, verdiler. Yoksa "altı ay ya da iki yıl sonra"ki sefere.

Sınıf denilen şey bu dönemlerde huzursuz, kararlı ve eylemci oluyor. Nasıl bir şey bu sınıf? Aynı mahallede mi otururlar? Aynı hayalleri mi kurarlar? Aynı esprilere mi gülerler? Birbirlerine mi benzerler?

Neden huzursuzlanır bu sınıf, öğretmenleri daha derse girmediği için mi?

Hepsi ruhunda kendilerinin bile farkında olmadığı toplumcu ve paylaşımcı bir ahlak anlayışını mı barındırır? Barındı-

rırsa, bu anlayış onların içine ne zaman ve kimin tarafından konmuş? Ve onların bundan neden haberi olmamış?

Bu ahlaki anlayış açığa çıkmak için sınıfa öğretmenin girmesini mi bekliyor? Kimler bu öğretmenler? Onları kim eğitmiş? Nereden ve ne zaman gelecekler? Gelmeden önce haber verecekler mi? Geleceklerse eğer çok acele etmesinler. Benetton'a , Sony'ye, Adidas'a, Procter and Gamble'a, Mc Donalds'a, Levi's 'a, Toyota'ya, çok ayıp olacak. Daha tüketime doyamadık. Hayallerimiz elimizde kalmasın. Aniden devrim olursa, tüketime devam etmek tuhaf kaçacak.

İşçilerin partisinin diktatörlüğünde yönetilen bir devlet neden sosyalist olmak mecburiyetinde?

İşçiler neden kendileriyle birlikte diğer bütün ezilenleri de kurtarmaya yazgılı olsunlar?

Yazgı da ne demek oluyor? Neden devleti önce ellerine geçirip, sonra söndürsünler.

Devlet balon mu? Devlet, geçirenin elinde kalmaz mı? Devlet, geçirenin eline yapışmaz mı? Devletin bütün ideolojik aygıtlarıyla doğdukları günden itibaren bombardıman altında tuttuğu insanlar neden kendilerine "dünya nimeti" olarak tanıtılanları ellerinin tersiyle itip özgür ve paylaşımcı bir dünya idealine koşsunlar? Ne mecburiyetleri var? Kitaplarda böyle yazdığı için mi? Neden işçiler iktidarı ele geçirdiklerinde -hazır iktidar ellerindeyken- başkalarıyla paylaşsınlar?

İktidarlar paylaşılabilen nebatattan mıdırlar?

Niye işçilerin de tarihteki benzerleri gibi başkanlık sarayları, binbir madalyalı üniformaları, özel alışveriş merkezleri, özel yolları, Daça'ları, son model otomobilleri, kentlerin her yerinde büstleri ve heykelleri olmasın?

Gezegendeki sosyalizm deneyimleri bir yana, memleketteki sol sendikaların tarihi benzeri bin türlü örnekle dolu değil mi ?

Memleket sendikaları Şemsigillerden geçit veriyor mu? Artık en popüler türküler "sen satmasan, ben satmasam nasıl batar bu memleket bataklığa" nakaratlarıyla söylenmiyor mu?

Artık düş kuranlara düşman muamelesi yapılmıyor mu? Artık bütün hayaller dövizli, faizli mevduat hesaplarına yatırılmıyor mu?

İşçiler niye kendi "sınıf"larını da sıfırlayacak bir toplumsal eylemin öznesi olsunlar?

Kimi aydınlar, toplum denen cümlenin içinde kullanacakları başka özne bulamadıkları için mi?

Tarihin akışı neden böyle gerektirsin?

Tarihin kendisine içkin böyle bir iradesi, böyle bir aklı mı var? Ayrıca ne demek gerektirmek?

Tarih, Tanrı'nın, Hegel'in ya da Marx'ın yazdığı, mutlu sonla biten kutsal bir kitap mı?

Tarih sosyalizme mecburi istikamet giden bir tren mi?

Tarih bir tren mi?

Parti hız mı verir, doğal seyr-ü sefere?

Parti, bir dışardan bilinç verme organı mı?

Toplumun bilinci, aklı ve vicdanı mı eksik?

Toplumda olmayan partide

**Neden devleti önce ellerine geçirip, sonra söndürsünler. Devlet balon mu? Devlet, geçirenin elinde kalmaz mı? Devlet, geçirenin eline yapışmaz mı? Devletin bütün ideolojik aygıtlarıyla doğdukları günden itibaren bombardıman altında tuttuğu insanlar neden kendilerine "dünya nimeti" olarak tanıtılanları ellerinin tersiyle itip özgür ve paylaşımcı bir dünya idealine koşsunlar? Ne mecburiyetleri var? Kitaplarda böyle yazdığı için mi?**

nasıl olmuş?

"Alt yapı" ları mı farklı? Sosyalist partilerin, örgütlerin, derneklerin, sendikaların, merkez komiteleri, yönetim kurulları, başkanları, genel sekreterleri ve "kitleleri", "tabanları" yok mu?

Sosyalist gazetelerin, dergilerin başyazarları, mühim yazarları ve sıradan yazarları, muhabirleri yok mu?

Sosyalist önderler, düşünürler, yazarlar da mitinglerde, toplantı salonlarında aynı yükseklikten hitap etmiyorlar mı aşağıdakilere, sistemin sahiplerine benzer biçimde ?

Alternatif okulların iç mekanları, oturma düzenleri, ders programlarını belirleme biçimleri sistemin üniversitelerinden farklı mı?

Sosyalist ya da "karşı" olduğunu iddia eden örgütlenmeler katılımcılarından ayrı bir karar alma uygulama/laflama organına sahip değiller mi?

Hangi düzen değişecek?

Devletin başına Ali değil Veli gelince mi, her şey değişecek? Veli'nin elindeki değnek bu kez elektrikli değil de sihirli mi olacak?

Parti, "kitleleri", "tabanı" örgütleyip, bilincini de verdi mi, tamam mı?

Tamamsa, neresi tamam?

Diyelim, şurası tamam. Yani, devrim oldu.

İşçi sınıfı, sınıfça iktidarı eline aldı. Okulun müdürü oldu. "Halkımız" adına bilinçli kadrolar yönetime geldiler. Bizi yönetecekler.

Önderlerimiz bin yıldır patrimonyal devlet yönetim anlayışı içinde her şeye "he" diyerek yönetilmeye alıştırılmış bizlere neden heykellerini diktirmesinler? Neden kendilerine tapmasınlar ve taptırmasınlar? Onlar istemese bile biz zaten hazır değil miyiz?

Adı eskiden Genç Osmanlı, Genç Türk, şimdilerde genç yeni dünyalı (2. Cumhuriyetçi), genç islamcı ya da genç sosyalist olsun. Adı ne olursa olsun. Bütün önderlerimiz iktidarı ellerine geçirdiklerinde devletin bir ve aynı olan kirli gömleğini giymek zorunda değiller mi?

Giymeyene biz zorla giydirip "aman ne de yakıştı" diyerek alkış tutmaz mıyız?

Onlar, bize "Ne yapmamızı istersiniz" diye sorarlarsa "Valla, siz daha iyisini bilirsiniz, efendim" demez miyiz?

Biz, her zaman hem seven hem döven, sert ama müşfik, sıkıştığımızda koşarak görüşünü aldığımız, bayramlarda ellerini öptüğümüz, seyranlarda adlarını andığımız, önlerinde bacak bacak üstüne atmadan, sigarayı hiç yakmadan oturduğumuz "baba"larla büyümedik mi? Bizler bin yıldır padişah, ulu önder, başbuğ ya da başkanlarla yönetilmeye alışmadık mı? Onların değişik en ve boydaki portrelerini, "Big Brother"ien tarzda evlerimize, işyerlerimize, başuçlarımıza asmadık mı? Aile içi ilişkilerimizde, gündelik yaşantılarımızda okullarımızda, çalıştığımız mekânlarda bin kez yeniden üretilmedi mi her türlü otorite figürasyonu?

Panoptikonlar artık içimizde değil mi?

Özel mülkiyetin ortadan kaldırılması, erkeğin kadına, ailenin çocuklara, insanın doğaya tahakkümüne iyi mi gelecek?

Mülkiyet denen illet insanlar arasında maddeler alemine göre çok daha gizil, karmaşık ve bağlayıcı değil mi? Sistem "kamunun huzur ve güveni" adı altında dışımızda terör estirirken, bizler aynı terörü "yalnızlık korkusu ve güvensizlik" biçiminde içimizde estirmiyor

**Önderlerimiz bin yıldır patrimonyal devlet yönetim anlayışı içinde her şeye "he" diyerek yönetilmeye alıştırılmış bizlere neden heykellerini diktirmesinler? Neden kendilerine tapmasınlar ve taptırmasınlar? Onlar isteme se bile biz zaten hazır değil miyiz?**

muyuz?

Bırakalım toplumsal ilişkileri, kaçımız ikili ilişkilerimizi yolunda götürebiliyoruz? Bu nedenle kendimizi gündelik hayatın sahte güvenliliğine, bildik, absürd yineleyiciğine ellerimizle teslim etmedik mi?

Adımız ve numaralarımız dışında her şeyi hızla unutmuyor muyuz?

Toplumsal belleğimizi yitirdik, tamam da, kendi özel tarihimizi hatırlıyor muyuz?

Her şey haddinden fazla bilim-kurgu değil mi artık?

Peki, tek suçlu var, sistem.

Sistem gidince, biz kalmayacak mıyız, olduğumuz, daha doğrusu olamadığımız gibi?

İşçi sınıfının partisi yönetime geldikten sonra mı bakacak bu işlere?

Şimdi çok daha yakıcı sorunlar önümüzde yığılmışken "sen nelerden bahsediyorsun kardeşim" mi? Ya da "iyi yazmışsın, çok beğendim" mi?

Yazıları sadece ve sadece yazarlarına "mal" etmeye, beğendiğimiz yazarlara tapmaya, beğenmediklerimizi yakmaya mütemayil değil miyiz?

Hali hazırdaki patron-işçi, amir-memur, öğretmen-öğrenci, ana/baba-çocuk, erkek-kadın, yazan-okuyan, söyleyen-dinleyen, önder-partili ilişkisi bizleri özgür ve paylaşımcı bir toplumdan çok otoriter, totaliter bir yönetim biçimine sürüklemiyor mu?

Bütün günahlarımızdan içinde "sosyalistim" sözcüğü geçen bir cümle kurarak arınabilecek miyiz?

Hele "bilimsel sosyalistim" dersek, hepten kefeni yırtabilecek miyiz?

İktidara kim gelecek?

Şimdiki halimizle kim gelirse gelsin, felaketimiz olacak ve ağlamayacak mıyız, en az bugünkü kadar?

İslamcılar ve faşistler açısından sorun yok. Onlar da böyle olmasını isterlerdi zaten. Bir kısım sosyalist ise altı ayda bir açlıktan çıkardığımız sesleri devrimin ayak seslerine benzetmekle meşgul.

-Yahu, biz açız, kardeşim. Para için bağırıyoruz. Çok para versinler de nasıl verirlerse versinler. Çok paralarımızı alalım ve susalım. Hatta gidip verenin "baba" ya da "ana" diye elini öpelim.

**Sistem "kamunun huzur ve güveni" adı altında dışımızda terör estirirken, bizler aynı terörü "yalnızlık korkusu ve güvensizlik" biçiminde içimizde estirmiyor muyuz? Bırakalım toplumsal ilişkileri, kaçımız ikili ilişkilerimizi yolunda götürebiliyoruz? Bu nedenle kendimizi gündelik hayatın sahte güvenliliğine, bildik, absürd yineleyiciğine ellerimizle teslim etmedik mi?**

Sosyalistlik ne demek? Paylaşıma ve özgür bir topluma inanmak ne demek?

Aydınlanma depremiyle birlikte düşünce ile duygu arasında derin bir uçurum açılalı beri "söz düzeyinde", "yazı düzeyinde" birilerine dışarıdan/yukarıdan "bilinç" aktarılabilecek düzeyde özgürlükle ilgili bir şeyler söylemek, söylenilenler gündelik hayattaki davranışlarla bütünleşmedikçe tek bir şey demek: Sahtekârlık. Ve bu sahtekârlık sürdüğü sürece siyasi/ideolojik yazılar yazmak, sözler söylemek giderek çoğalan bir çığlık değil, sadece ve sadece bir başka türlü egemenlik/ iktidar ilişkisi üretmek demek, bu bereketli/müsait topraklar üzerinde.

Bizi özgür toplum düşüne b a ğ l a y a n l a r, dışarıdan/yukarıdan salt

**Aslolan ahlak.**
**O da bizde yok.**
**Ahlak nedir? Bilmiyorum.**
**Belki insanın ruhuna,**
**asıl olarak duygularıyla**
**yayılan bir soluk.**
**Belki içimizden gelen**
**seslerin baskısıyla**
**geceleri uyku**
**uyuyamamaktan**
**korkmak...**

düşünceleriyle yazan ya da söyleyenler değil içeriden hisseden ve duygularıyla yaşayan gözlerimizle gördüğümüz güzel insanlardı. Onlar hala varlar. Biryerlerdeler. Yaşıyorlar. Biliyorum.

Aslolan ahlak. O da bizde yok.

Ahlak nedir? Bunu bilmiyorum.

Belki insanın ruhuna, asıl olarak duygularıyla yayılan bir soluk.

Belki içimizden gelen seslerin baskısıyla geceleri uyku uyuyamamaktan korkmak. Belki karşımızdaki, bizim daha önce söylediklerimizin tam tersini söylediğinde ve söyledikleri inandırıcı(!) olduğunda, ona sırf yenilik hissi yaşadığımız için karşı çıkmak yerine "biz olarak", "yanılmışım, sen haklısın" diyebilmek, "karşımızdaki olarak da" bundan müsabakada öne çıkmakvari hazlar almadan ilişkinin sıçradığı paylaşım noktasının, iki insanın "kendileri" dışında birlikte oldukları yeni noktanın tadına varabilmek demek.

Ahlak neye derler? Bilmiyorum.

Salt sözle, yazıyla değil, en basit eylemle de, en basit seçimle de....... belki.

Belki dinleyebilmek. Gülmeden için için. Alay etmeden. Sonuna kadar dinleyebilmek, canımızın kulağıyla. Anlatılanların yaşama, insanlara ait bilgimize mutlaka bir katkı sağlayacağını düşünerek, içten pazarlıksız, içimizden "ne kadar aptalca konuşuyor" demeden, dedikodu mekanlarına ya da başka yerlere malzeme taşıma hevesinden azade, "Burada ve şimdi" dinleyebilmek, dinlerken kendimizi verebilmek belki.

Belki, bu dünyada ölümlü olduğumuzu (bu ülkede hepten ölümlü olduğumuzu) yerimizin yalnızca altı milyarda bir olduğunu ve aslında bir bok olmadığımızı her an duyumsamak demek.

Belki eşitsizlik ilişkisi üreten sistemin bütün kurumlarını kıyasıya eleştirirken giderek kendimize bağımlı "kitleler" oluşmaya başladığını, konumumuzun -karşı-da da olsa benzeri bir duruma sürüklendiğini fark etmek ve bu durumdan rahatsız olmak ve vazgeçmek demek.

Ahlak nedir? İçimize nasıl gelir yerleşir? Bilmiyorum.

Belki birbirimizi görebileceğimiz mekânları arttırarak bulabiliriz yanıtını.

Seksen-yüz metrekarelik beton mezarlara, oralardaki televizyon denen duygu dondurucularına her akşam alelacele kaçmadan, biraraya gelerek bulabiliriz belki yanıtı... Biraraya gelerek, hayatlarımızı konuşarak. Aşklarımızı, umutlarımızı, düşlerimizi, düş kırıklıklarımızı birbirimizle yüz yüze (yüz göz) olarak, konuşarak durdurabiliriz belki bu sürüklenişi.

Dünyayı, memleketi kurtarmaya kalkışmamız kendimizden kaçışımızın işaretleri belki.

Önce dünya kurtulacak, sonra biz. Yanılsama değil mi bu?

Belki ahlaki davranış, bir insandan (bizlerden) bir insanlararasılıktan (ev, işyeri, mahalle, kasaba) başlayarak büyümeli, dünyaya doğru.

Bin türlü aksi örneğine karşın, tarihimizde yok mu buna benzer bir girişim?

Fatsa, bu topraklarda yaratılmadı mı? Kaç tane işçi vardı, orada? Bize bir devlet değil, bin Fatsa lazım değil mi?

Belki ahlak görmekten ve görülmekten korkmamaktır. Belki ahlak "Nedir? Bilmiyorum" dedikten sonra ahlak dersi verir gibi bunca "belki"li cümle kurmamaktır.

Kimbilir?

# Kimbilir, belki de bu hayata...

Bir 'ben' bir 'sen'i kaybedince:
bu hayatta içimde yaşadıklarımı yine, yeniden, reel olarak dışımda da yaşamak istiyorum. dışa vurmayı (bu bana ait bir şey) ve dışımda bulmayı (bu bana ait olmayan bir şey) istiyor, ümit ediyor, hayal ediyorum. dışa vurmanın yerini bulması o kaybettiğim 'sen'in varlığını, etkinliğini gerekli kılıyor. içimdeki senin dışımda yaşayan halini paylaşabileceğim o 'sen'in varlığını gerekli kılıyor. bu da reel hayatın akışında asla mümkün değil.
o 'sen' artık yitmiş bir sen.

'ben'de beni canlandıran bir 'sen' yittikten sonra, içimde 'sen düşü' olarak yaşamaya başladıktan sonra, bir daha o eski zaman/mekan/yaşam bağlamında var olamıyor. yeniden dışımda bulduğum 'sen', artık yeni bir sen oluyor.
tam da burada kaybın trajedisi ziyarete geliyor.
bir tatlı hüzün kolamışta.........

o 'sen' kaybediliyor, hüzün doğuyor. o 'sen'in kaybı 'yeni sen'i hem mümkün kılıyor, hem de ortaya çıkışını zorlaştırıyor. kayıp hem yeni sevgililere yol veriyor, hem de bu yolda yürümeyi zorlaştırıyor. bu hüzne katlanmak, aynı zamanda 'sen düşü'nü içimde yaşatmak ara nesnelerle mümkün oluyor.
ara nesneler 'sen düşü'nün içimdeki imgelerine tekabül eden ve dışımda bulduğum, dışımda her zaman hazır ve nazır olan, tümüyle bana ait olan, başkalarının değersiz, acayip, abuk sabuk bulduğu 'sembolik sen'ler oluyor. o 'sen'in bir parçası, bir ağaç, bir taş, bir kağıt parçası, bir tüy, bir yaprak...
Ara nesneleri korumak, kollamak 'ben'in geçmişini korumak anlamını taşıyor. bu da 'ben'in kimliğini, tarihini, kendiliğini korumak oluyor.
ara nesneler kaybın trajed'isini hafifletiyor, aynı zamanda da derinleştiriyor. kaybın trajedisi hafifliyor: ara nesneler yoluyla, kaybettiklerimizi içimizde yeniden yaşayabiliyoruz ve yeniden yaşamak trajediyi küllendiriyor. kaybın trajedisi derinleşiyor: ara nesneler yoluyla kaybettiklerimizi dışımızda yeniden görüyoruz ve yeniden yeniden yaşamak trajediyi canlandırıyor.
tüm bu süreçleri ara nesnelersiz, bir çınar ağacının altında, gönlün bulutlarda, yüreğinde su sesleri, insani varoluşun bir hali olarak yaşamak da ermişlik oluyor.

hepsiyle birlikte ve hepsine rağmen
son kayıba
hiçbir zaman kayıp diye hissedemeyeceğimiz
o son kayıba,
'ben'in ölümüne hazırlanıyoruz.

Kimbilir belki de bu hayata adam gibi ölmeyi öğrenmeye geldik.

LEVENT KÜEY
Mayıs 92/Eylül 93 İZMİR

# BAĞBOZUMU RESİMLERİ

Değişik dimağlardan bir resimler kolajı; daha az anlam: sebep ilişkisinin kırılması. biri gidiyor bulutların altına ıslanıyor bir uzun, gelince gözlerinden anlıyoruz yağmuru. kafamıza bir resim parçası eğilip potinimizi bağlıyoruz bulduksa yağmurun ipini çekiyoruz bulutların altına gitmek gerekmez. O kahvedeki adam düşündüğünü söylüyor söylenen düşünülüp düşünülen söylendikçe bir damıtma oluşuyor: acı, estiriyor: bulaşıcı. Tükendikçe oluşuyor bağbozumu şenliği. Üzümü akıtan potininin bağını çekmiyor yağmur yağmıyor kafamdaki göl kuruyor kafamdaki göl sunduğum suyu kabul etmez.

Resim kafamdan eğik geçiyor. Otomobil hızı ile anlatımsızlar resmi oluşturan sebeplerin ortaya çıkartılması için büyük bir çaba ister, kimse bununla uğraşmaz; uğraşana iyi saatde olsunlar demek gerekir. Ben pencerede olurum kafamda resim geçer iyi bu, düşünmenin esrikliğinden korunuyorum kimseye ulaşamıyorum böylece beni tüketmiyorlar diye düşünüyorum Kafamdan geçen resimler beğenilmemi önlüyorlar bu tarih demek. doğduğumdan beri yaşıyorum, yüklenerek. Eskiyorum kelepirim koleksiyon merakı artacak diyorum. Sunu varsa talep olacak Bunu üretim şemaları ile açıklayacağım.

Kafamdan ne olduğunu anlayamadığım bir düşünce geçti Ben gittim kustum suyla sildim gözlerimi kafamın içindeki göze ulaşacağım su sunacağım Orası göl, göl suyu ister

mi? Ben tuhaf düşünmüyorum. Kafamın içinde eğik resim çok Hayır ben bu filmi oynatmıyacağım. Daha az üretim istiyorum her yerde daha az kiraz daha az anlam. Herkesin kafasında resimler Sonra sessiz sinema saatleri. Değişik dimağlardan bir resimler kolajı; daha az anlam: sebep ilişkisinin kırılması. biri gidiyor bulutların altına ıslanıyor bir uzun. gelince gözlerinden anlıyoruz yağmuru. kafamıza bir resim parçası eğilip potinimizi bağlıyoruz bulduksa yağmurun ipini çekiyoruz bulutların altına gitmek gerekmez O kahvedeki adam düşündüğünü söylüyor söylenen düşünülüp düşünülen söylendikçe bir damıtma oluşuyor: acı, estiriyor: bulaşıcı. Tükendikçe oluşuyor bağbozumu şenliği. Üzümü akıtan potininin bağını çekmiyor yağmur yağmıyor kafamdaki göl kuruyor kafamdaki göl sunduğum suyu kabul etmez. Kimbilir belki ben tuhaf düşünüyorum. Esrimişlerin anlamadığı Baktıkça bakıyorum üzüme gideyim kar getireyim sana üzüm sana kar getireyim diyorum üzüm anlıyor dahili bir banyo alacağımı. Kendisine gebe kalmama meraklı. Aşerdiğim için kafamdan resim geçiyor. geçecek. Torosların alt tarafında bağlar küstahdır iki kez olur bağbozumu. İlk hedefim Akdeniz'dir. İtalyanlar üzerine. Ne güzel Cem gibi İtalya müdafaası.

Değişik dimağlardan bir resimler kolajı; daha az anlam: sebeb ilişkinin kırılması.

Kafamın içindeki eğik resim muallakta, kafamın içindeki göz muallâkta ben bu serin hisle ayaklarım havada gibiyim potinlerimin altı ile halım arasında boşluk bulunduğunu biliyorum oraya kar koyacağım sevgilime üzüm vereceğim kafamdaki gözü sevgilimin dişleri arasında dudakları sımsıkı kapalı ağzının içine yerleştireceğim kan orda akacak o zaman isteyene filmi göstereceğim bile isteye esrimesi için Bu ritüel olsun diye bir haritası olan bir savaş yapacak Buna bahtiyarlık diyecekler çünkü hudutu olanın mefküresi kalmayacak Tarsus'taki sal beni bekliyor Onunla Akdenizin Habeşistan'a yakın tarafına gideceğim Siyah beyaz Türk filmleri için öpüşme yasağı koyacağım. Kan ağzın içinde aktığında resimler neden eğik onu size söyleyeceğim.

**Serdar Koçak**

# Özne Üzerine

Erdoğan Özmen

Freud, psikanalize karşı-koyuşun kendince nedenlerini tartıştığı bir yazısında, bu direncin ne bilinçdışının anlaşılabilme güçlüklerinden ne de bilinçdışının kanıtlarını gösteren deneyimlerin görece kapalılığından (inaccessibility) kaynaklandığını söyler. Ona göre asıl kaynak daha derinde gibidir: "Yüzyıllar boyunca insanın naive kendilik-sevgisi (self-love) bilim tarafından iki büyük saldırıya maruz kalmıştır. Birincisi, insanın dünyanın evrenin merkezi olmadığını, yalnızca tasavvur edilmesi handiyse imkânsız genişlikteki bir kozmik sistemin küçük/zayıf bir parçası olduğunu keşfetmesiyle gerçekleşmiştir. Zihnimizde Kopernik'in adıyla birlikte yer eden şey budur... Biyolojik araştırmaların insanın imtiyazlı bir biçimde yaratıldığı varsayımını çürüttüğü, hayvanlar aleminden geldiğini ve yok edilemez hayvani doğasını kanıtladığı an, ikinci taarruza denk düşen andır. Bu yeniden-değerlendirme Darwin'le birlikte gündeme gelmiştir... Fakat insan megalomanisi üçüncü ve en ağır yarayı zamanımızın psikolojik araştırmalarından almıştır. Adı geçen psikolojik araştırmaların egoya kanıtlamaya çalıştığı şey; onun kendi başına/ kendi mekânında değişmez efendi/sahip olmadığıdır (which seeks to prove to the ego that it is not even master in its own house.) Bu durumda zihinden bilinçdışı düzeyde akıp giden şeylerin kıt bilgisi ile yetinmeyi bilmek zorunda. Biz psikanalistler bu içe-bakış çağrı-

sını yapan insanlar olarak ne ilk ne de tekiz Fakat öyle görünüyor kı, her bireyi etkileyen bu durumu ampırık materyal ile desteklemek ve en güçlü ifadesine kavuşturmak da bizim kaderimiz olacak. ( The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud, volume XVI, 1916-1917, Introductory Lectures on Psychoanalysis, part III, s.284-285)

Yeniden söylemek gerekirse; Kopernik'le birlikte gerçekleşen şey, dünyanın evrendeki merkezi konumundan uzaklaştırılması; Darwin'le birlikte insanın yaratıcı nezdindeki merkezı yerinin sorun yapılarak iptal edilmesidir. Bu çerçeve dile getirmeye çalıştığı şey açısından bu haliyle taşıyamayacağı bir eksiğe sahiptir Marx'ın 'bilime açtığı bir kıtanın (tarihin)' bilgisiyle tamamlanabilir bir eksiktir soz konusu olan: Tarih / toplum düzeyinde insan öznenin merkezden alınması Sonuç İnsan-özne dört düzeyde merkezsizleştirilmiştir

Bilinecektir, unutmayı yoksaymayı, inkân epeycedir bir bok belleyenler dahı hatırlayacaklardır Diyalektik -bir bütün içinde- karşıt öğelerin birbirini oluşturduğu, var ettiği ve olumsuzladığı dinamik bir süreçtir. Öğelerinden her birinin bir diğeriyle her an farklılaşan ilişkisi içinde kurulduğu, sürekli bir bütünleşme dinamiğinin eşanlı olarak yeni bir karşıtlık/gerilim haline sebebiyet verdiği böylesi bir süreç içinde açıktır kı, söz edilen her öğe diğerine ilişkin göndergeleri/ilişkisi içinde anlaşılabilir. (Diyalektiğin bir yöntem olarak asıl işaret ettiği de zaten bu soyutlama/anlama düzeyı belki) Donuk/durağan bır geçerliliği/kanıtı kendinden menkul olma halinin sözü edilemez. Öznenin psikanalitik eylemle bilinçten merkezsizleştirilmesi, topografik modelde bilinçdışına konuşlandırılarak kurulmasıyla sonuçlanmaz, aksine bu kuruluşun seyrini izleyebilmenin koşulu, onu diyalektik bır sureç halinde algılamaktır. Buradakı diyalektik başından beri Marksizmin ayakları üstüne diktiği diyalektik. ( Bu parantez galiba gerekiyor: Sözcük oyunu filan değil; yazıldığı ve okunduğu düpedüz anlamıyla Marksizm kast ettiğim: Çağrıştırdığı her şeyin; eşit ve özgür bir toplum idealinin, adalet duygusunun, insan haklarının bilinçli ve hoyrat bir bastırma/kovulma işlemine tâbi kılındığı, bazılarında ancak -ve ne yazık kı- belli belirsiz bir tür deja vu yaşantısı halinde tecelli eden Marksizm).

Bilinç ve bilinçdışı her şeyden önce, zihnin aynı anda varolan nitelikleri olarak, birbirine karşılıklı bağımlı, birbı-

**Öznenin psikanalitik eylemle bilinçten merkezsizleştirilmesi, topografik modelde bilinçdışına konuşlandırılarak kurulmasıyla sonuçlanmaz, aksine bu kuruluşun seyrini izleyebilmenin koşulu, onu diyalektik bir süreç halinde algılamaktır. Buradaki diyalektik başından beri Marksizmin ayakları üstüne diktiği diyalektik.**

rini tanımlayan ve biri diğeri-ni olumsuzlayan ve sürdüren ilişkisi içinde varlar. Görece bir farklılık ilişkisi için-de iki birlikte-kurulan/birlikte-içerilen süreçler halinde zu-hur ediyorlar. Her bir yaşan-tının biricikliği ve bütünselli-ği, o deneyimi oluşturan iki eşanlamlı tarz olarak bilinç ve bilinçdışının aralarındaki söylemin yukarıda anılan süreklilik ve farklılık ilkesi uya-rınca garantiye alınıyor.
Bilinç ve bilinçdışı, her biri diğerinde kendisinin yoklu-ğu ile doğrulanan/belirtik kı-lınan kendine özgü varlığı kurar. Her biri diğerine öteki olandır.
Bilinç ve bilinçdışı arasındaki ilişkinin diyalektik karakteri öznenin kuruluşu sürecini de diyalektik bir 'töz'ün ege-menliğine tâbi kılar. Nevro-zu olan insanların tekrar kompülsiyonlarının, obses-yonel ritüellerinin, hoş-olma-yan deneyimlerinin hatırlan-masının üstesinden gelebil-melerı patojenik represyo-nun ortadan kaldırılmasıyla mümkün. Psikanalize göre bu belirtileri patajone ilişkin kılan nedensel bağ böylece çözülmüş olur. Ancak açıktır ki, bir zamanlar represe edil-miş olan materyalin bilince gelmesi represe edilmiş hali-nin olumsuzlanmasını ge-rekli kılar. Yani represe mater-yalın bilinç düzeyinde kurul-ması dolayımlarından birisi de olumsuzlamadır. Bu ka-baca kendimizi olumlu ola-rak tanır ve tanımlarken refe-rans istemimizin olumsuzlu-ğuna işaret eder.
Psikiyatrik birçok durumun açıklanması ancak sözün, duygulanımın, hareketin, anımsamanın yokluğuna aç-ık-seçik göndermeleri saye-sinde olanaklıdır. Psikanalitik yöntemin/ tekniğin anlam-landırma sürecinin kalbinde bu, var olan her belirtinin olmayan şeylerle ilişkisinin bir teyit etme ilişkisi olduğu-nun kabulü vardır.
Binlerce kez yazıldı, söylen-di: SUSMAK ONAYLAMAK-TIR. Kulaklar duymadı, göz-ler görmedi, diller söyleme-di. Bu sağır, kör, dilsiz olma halinin sahi, kişiliğimizin hangi çoktan çürümüş parçasını ele verdiğini bilme-ye değmez mi..
Psikanalitik literatürde totem asli babayı temsil eder. Aslı baba, oğlan çocuklarının onun asli egemenliğine is-yanı sırasında öldürülür. Ke-za, tabu da enseste veya seremoniler haricinde totem hayvanlarının öldürülmesine ilişkindir.
Bütün kadınların sahibi asli babanın öldürülmesinden sonra, erkeklerin kendi ara-larındaki kavgayı önleme ih-

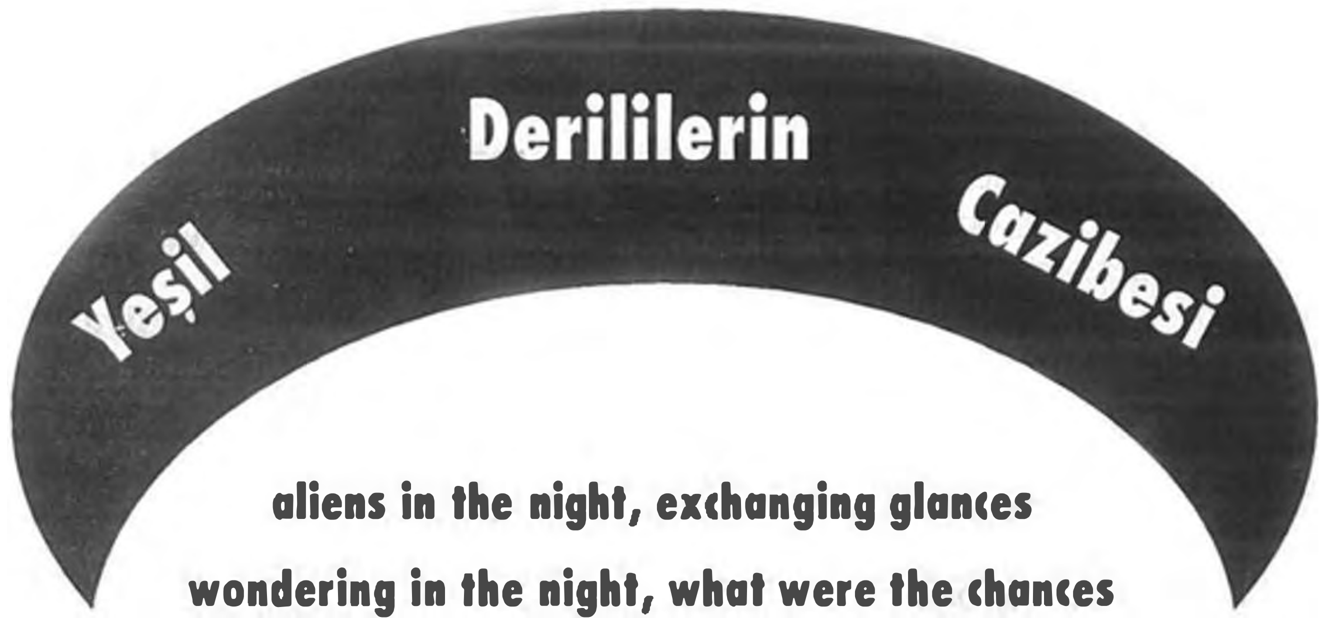
**Bilinç ve bilinçdışı, her biri diğerinde kendisinin yokluğu ile doğrulanan/belirtik kılınan kendine özgü varlığı kurar. Her biri diğerine öteki olandır. Bilinç ve bilinçdışı arasındaki ilişkinin diyalektik karakteri öznenin kuruluşu sürecini de diyalektik bir töz'ün egemenliğine tâbi kılar.**

**Özgür ve eşit insanların dünyası merkezsiz kılınmış insan varoluşunu sonsuz potansiyelleri ve insani veçhesi içinde tanımlamak ve kurmanın hem sonucu hem de temel motivasyonu olacaktır.**

tiyacının bir sonucu olarak ensest tabusu ortaya çıkar. Tabunun gerekçesi, bunun için babayı öldüren asli klan (primal horde) erkeklerinin kadınları tam olarak elde etmesini engellemektir. (Freud, Totem ve Tabu; C.Rycroft, A Critical Dictionary of Psychoanalysis). Klasik yorumlar, asli/omnipotent (kadir-i mutlak) babanın öldürülmesini, erkek kardeşler arasındaki kavgayı önleme amacına matuf anlaşmaya göre daha fazla önemsemişlerdir. Halbuki tek başına babanın öldürülmesi, süregelmiş olan ilişki örüntülerinin/yapımın sürgit tekrarlanmasından öte hiçbir yere varmaz. Erkek kardeşler arasındaki anlaşma iki temel çocukluk arzusundan -ensest ve baba katli- vazgeçilmesini sağladığı ölçüde kardeşlerin narsisistik yetki haklarını da terk etmeleriyle sonuçlanır. Böylece her türden ayrıcalıklı merkez hükümsüz kılınır, artık hiç kimse arzuları adına mutlak bir hak/yetki iddiasında bulunamaz. Her bir bakış açısı diğerleri karşısında merkezsizleştirilmiştir. Ödipal karmaşanın önemi buradadır; İnfantil omnipotens başa çıkılamaz bir durumla karşılaşması anında duvara toslar, ve bu süreçte ensest arzularını terk eden çoçuk aynı derecede merkezsizleştirilmiş öznelerin dünyasına açılır. İnsanlararası ilişkilerin merkezsiz kılınmış yapısı dışında/ötesinde/üstünde bir kadir-i mutlak, kesin anlamda tayin edici bir kerte artık yoktur/aranmamalıdır.

Merkezsizleştirme, hayatın bütün düzeylerde çoğulcu bir yapıya kavuşması için gerekli imkânların zeminini oluşturur. Böyle bir düzeyden bakınca; bütün köle düzenlerin, bütün teokratik ve totaliter düzenlerin gücünü ve meşruiyetini insanı bir dizi merkezi referans noktasına göre tanımlamaktan aldıklarını söylemek yanlış olmaz. Keza; Son yıllara damgasını vuran bir dizi hareketin (feminist ve yeşil hareket gibi) bu temel merkezsizleştirilmiş halin verilerini fark eden, o verilerden kalkışan ve o temeli (temellerini) kuvvetlendiren hareketler olarak anlaşılması da denebilir.

Özgür ve eşit insanların dünyası merkezsiz kılınmış insan varoluşunu sonsuz potansiyelleri ve insani veçhesi içinde tanımlamak ve kurmanın hem sonucu hem de temel motivasyonu olacaktır. Bu yazının sonunda, şimdi, bir kez daha sevinçle fark ediyor, bir kez daha inanıyorum ki; bugün ne kadar azaltılmış olsalar da, bu dünyanın biricik ihtiyacı ve şansı o güzel, o iyi, o namuslu insanlar... Bu hikâye devam ediyor...




**aliens in the night, exchanging glances**
**wondering in the night, what were the chances**
**we'll be sharing love before the night...**

Doğuştan gelen bir talihsizliğim var, ne zaman yabancı bir cisim uzay boşluğundan gelip atmosfere girse kan ter içinde kalırım, derim gerilir, eğer geceyse titreyerek uykudan uyanırım. Görmesem de seziyorum, kalkıp hemen binlerce ışık yılı öteden gelmiş uzay taşıtının yeşil derili şoförü için kurabiyeler pişiriyor, nefis bir çay demliyorum. Galiba bizim bahçe, uçan dairelerin hassas iniş takımları için pek uygun değil, belki de doğu insanının konukseverliğini duymamışlar ya da beş yıldızlı otel konforu arıyorlar, Asya'ya inmiyorlar, yiyecekler soğumaya bırakılıyor.

Kendi basit hesaplarım işte, şahsen ben Asya'ya arkadan yaklaşma hesapları içinde olan Kolomb denen o adamın bulduğu kıtadaki insanların bütün geçmiş günahlarını, o

Alien gibi bir filmi yaptıkları için, unutmam ama affedebilirim.

Yılın son iki rakamıyla telaffuz edilen kuşaklardan değildik belki, belki de tursil 76 kuşağıydık ama bir kere üzerimize ay seyahatinin gölgesi düşmüştü, artık dünyanın bir yerlerindeki kasalarda geceleri yatmadan önce düşünülecek ay taşları vardı, tanrı oğlu Neil Armstrong'u tam çarmıha gerilirken çekip yukarı almıştı, İsa'yı hâlâ seviyorduk ama bizim takvimimiz artık sıfırlanmıştı ve ayın kaprislerini temel alacaktı.

Astronot ya da ailesinde bir komünist varsa kozmonot olmak isteyen çocukları en çok ne çeker?

Etrafta insanı bir karınca kadar heye-

canlandırmayan "adam" denen yaratıklar dolaşıyor. Bizim annelerimiz bunları kesin uzaylılarla aldatmış olmalıydı. Artık zar zor hatırlıyorum, bir çocuğun nesnelere bakarken bıraktığı hayal izlerinden güç bela seçiyorum.

Niye yeryüzünde gizem denen şu şeyin irtifası azami bir ellilere ulaşır, niye esrar atmosferin en alt tabakasıdır? Yıllar sonra anlayacaktım atmosferin ilk yüzelli santimi ile birkaç yüz metresi arasında belki geçmiş günahlar, belki fiziksel nedenler yüzünden oksijen yoktu, beyne oksijen gitmeyince yetişkin bir birey oluyordun.

Laboratuvarda çıkışı olmayan bir labirentte iki boyutta bir kapı arayan, labirentin açık tavanından dümdüz yukarı gitmeyi düşünemeyen bir fare gibi, şehirlerin sokaklarında, "Allahım, ne zaman gelecekler?" diye saate bakarak dolaşırken boyum zehirli bölgenin sınırına ulaştı, birkaç yıl da kafamı eğerek gezebildimse de oksijensizliğin dinine kısa sürede alıştım.

Ve "Yaratık" geldi. Ne oyun arkadaşlarımda, ne sokağımın nesnelerinde olmayan bir şey taşıyan bu canlının sihrinin bir parçası belki de köyümün mahzun ördeklerinin boyunlarının, o tuhaf, parlak simli yeşil renginde vardı. Bizim bildiğimiz bütün iletişim biçimlerinin ötesine geçmiş bu canlı, evrenin diğer nesneleriyle, onları yiyip vücuduna katarak ilişki kuruyordu. "Sonsuza kadar değilse bile çok uzun süre hiç ayrılmayacağız." Aristo'nun bile heyecandan gözyaşlarını tutamayacağı bu çok üst düzey felsefi pratiğin dünyamızda uygulanabilirliği konusunda çok düşündüm. Ama suç diye evrenin arkaik geçmişinden gelen ilkel bir hukuki tanımlamayı bile aşamamış bir türün bu eylemi yanlış yorumlamaması ancak bir mucize olurdu.

Ve "Yaratık" geldi.
Ne oyun arkadaşlarımda,
ne sokağımın nesnelerinde
olmayan bir şey taşıyan bu
canlının sihrinin bir parçası
belki de köyümün mahzun
ördeklerinin boyunlarının,
o tuhaf, parlak simli
yeşil renginde vardı.

Tanrı'nın da hafifçe parmak dokundurmuş olması ya da sanat yönetmenliğini yapmış olması gereken hoş tesadüflerin, dehanın yarattığı o olağanüstü sahneler bir bir gözümün önünden geçiyor, her gün en azından bir tanesini artık hiç hatırlayamayacak gibi unuttuğum.

Filmin girişinde, yabancı gezegende buldukları göğüs kafesi yarılmış uzaylı, iyinin ve kötünün, celladın ve kurbanın, bizim 9'dan 5'e uygarlığımızın değil de, evrenin tüm kumaşının dokusunu oluşturduğu düşüncesi, ve bizden çok önce o gezegene ulaşmış, bizden ileri bir uygarlığın bile çaresizliği, ilerlemenin aşamadığı bir çaresizlik.

Kaptan Dallas'ın daha başlarda, anlamlı bir şekilde sahneden çekilmesi, kendisi sağ kalırsa yaratığı öldürmek zorunda kalacağından havalandırma borularından bir yatak odasına, "hiçbir şeye güvenmeyen" bir adamın yapmayacağı bir şekilde, temkinsiz O'na teslim oluşu. Bence kaptan Dallas ölmedi, film bitene kadar havalandırma deliğinde saklandı, hatta hâlâ orda yaşıyor.

Robot bilim subayının kendi imalinin de ardındaki temel ilkeye sonsuz sadakati, insan türünün dişisiyle yaratığı korumak için giriştiği mücadele artık beşinci sınıf edebiyatçıların bile malzemesi haline gelip gizemini yitiren kadını, bedeni türlü vaatler taşıyan yaratığı dünyaya getirmek için öldürmeye çalışması, boşaramayıp can çekişirken de dudaklarından dökülen uzay boşluğunun şiiri.

Ve en sonunda kadının, ilerlemenin, virajlara bin birim hızla giren, güneş enerjisiyle çalışan atlarının çektiği arabasının tekerine çomak sokması, yaratık öldü, tu-

runuz devam edebilir Miss Ripley, hepinize dolgun birer emeklilik ikramiyesi dilerim.
Niye öldürdünüz, yürüyüşünde mi, kafasını çevirisinde mi bilemiyorum, ruhumu okşayan bir şey vardı. Filmin hatalı finalinde, Ripley'in yaratığın karşısında striptizi, Marilyn Monroe'nun havalandırma tünelinin üstünde uçuşan etekliğinden daha kışkırtıcı bir sahne. Çıplak vücudun üstüne giyilen bir uzay elbisesi. Dünya teknolojisinin binlerce deneye, yıpratmaya tâbi tuttuğu uzay giysisinin, dış ortamın basınçsızlığını dengelemek için iç kısmında yaratılan küçük atmosferine karışan kadın bedeninin kokuları.
Şunu itiraf etmek gerekiyor ki, o yaratığı ben de evimde saklardım. Güvensizlik güçleri her akşam kapıyı vurur, bir tarif yapar, böyle bir yaratık görüp görmediğimi sorarlardı. Ellerindeki silahlardan fırlayacak mermilerin beyaz peynir gibi yumuşak derimi aşacağını bilir, içeride, odada tedirgin nefes alıp veren yaratığın sesini dinler, "Hayır" derdim, "Hayır, yıllardır buralarda bir yabancı görmedim".
Her canlının zaman geçtikçe kütlesi artıyor. "F=m.g" formülünden hareketle, yerçekimi daha büyük bir güçle bizi yeryüzüne yapıştırıyor. Bir çocukken bir fili bile uçarken hayal etmek ne kadar kolayken, şimdilerde bir tüyü bile rüzgârda uçarken düşünemiyorum. Kolomb o kıtayı bulmasaydı hayalgücü sadece Demirel'le beslenen çocuklar olabilirdik.
Bir yaratık bu kadar etki uyandırıyorsa, yüz yaratık yüz katı etki uyandırır gibi derin bir orantı yasasından yararlanan ve uzay kızılderilileri mantığını kullanan ikinci bölümden hiç bahsetmeye gerek yok. Üçüncü bölümde ise beden olarak değilse bile bir buluş olarak yaşlandığından, alnındaki çizgileri, insanları parçalamak için kovalarken titreyen dizlerini ancak dikkatli izleyiciler fark edebilirler. Çok iyi bildiğimiz bir öyküde olduğu gibi -sahi adı neydi o kadının- çocuğunu cinsel birleşme olmadan Ripley'in içine yerleştiriyor. Eğer yukarılarda bir yerde sinema salonu varsa ve Tanrı ya da onun görevlileri vizyona giren filmleri izliyorsa, hangisi cennet hangisi cehennem, biz ölümlüler bilmeyiz ama Alien 1 ve 3'ün aynı, Alien 2'nin farklı yere gideceğini tahmin edebiliriz.
Altı yaşından beri kör olmasaydım filmin renklerinden, görüntülerinden, oyunculuklardan da bahsedebilirdim ama şunu kesinlikle söyleyebilirim ki, Ripley'in sesi çok güzel. Görme duyunuza çok güvenmeyin, bazen size ihanet edebilir ama sesler daha seyrek.
Biz insanoğulları lazerlerimizin işlemeyeceği, ateşimizin yakamayacağı bir yaratığa rastlayacağımız bir akşamüstü derin düşüncelere dalabiliriz. İki kıtayı birbirine bağlayan ülkenin insanları, eğer filmi seyrettikten sonra bir şişkinlik, nefesinizde bir sıklaşma, içinizde bir ses hissedip yaratık içime girmiş korkusuna kapılırsanız, bu ancak yemeği fazla kaçırmaktan olabilir.
Gökten üç yaratık düşmüş, biri bu yazıyı yazana, biri okuyana, bırakalım diğeri de kendine ait, özgür olsun...

Şunu itiraf etmek gerekiyor ki, o yaratığı ben de evimde saklardım. Güvensizlik güçleri her akşam kapıyı vurur bir tarif yapar, böyle bir yaratık görüp görmediğimi sorarlardı.

**Adnan ÖZDEMİR**

# Postu del/dir/me/k

vur kafanı vur duvara
hoşgeldin zevk, hoşgeldin acı, ne varsa
tık demez duvar çıkılan yine aynı kapı
yapayalnızsın yine, yine künt mü künt
sayarsın ona kadar dehşet içinde
birisi gelsin diye yakarırsın
gelsin de postunu delsin diye

üstünü çıkar üstünü giy üstünü çıkar
der ki doktor hayatın kaydı kayar
kaparsın kendini sımsıkı odana kaparsın
ananın rahminde gibi yaparsın yine
sayarsın ona kadar dehşet içinde
birisi gelsin diye yakarırsın
gelsin de postunu delsin diye

anımsarsın o ilk anlarını
göz yakan soğuk, katı keskin bıçak
kesildi göbek bağın salındı ilk çığlık
derken sevgi ne mene birşey anladın
ona kadar saydın dehşet içinde
birisi gelsin diye yakardın
gelsin de postunu delsin diye

geliyor işte biri...

*L.W.*
*Türkçesi: M.Z.*

## Devletimizin Medya, Medyanın Devlet Aşkı:

# "Yavrum Benim... Ne şirin şeysin sen öyle !..

**Mehmet Şenol**

Rahmetli, bir gün Başbakanlık kapısının önünde bekleşen "başbakanlık muhabirleri"ne, "günlük çıkış beyanat"larından birini verirken, dengesiz-heyecanlı-acemi-yeni-bir muhabirden hiç beklemediği bir soruyla karşılaşır:

- Sayın Başbakan, Polis Yetki Kanunu Tasarısı'nda polise verilen yetkilerin ölçüsüzlüğü büyük eleştiri konusu oldu... Bu konudaki yorumlarınızı alabilir miyim ?

Rahmetli (muhabirin sol yanağından bir makas alarak) : Yavrum benim, ne şirin şeysin sen öyle.....

Rahmetli Başbakan, büyük bir olasılıkla, soruyu yanlış anlamıştı... en azından, muhabir öyle olduğunu sanmıştı. Diğer "başbakanlık muhabirleri", soru soran arkadaşlarına iki türlü baktılar:

1. Aldın mı cevabını Arap.. Otur aşağı şimdi !..

2. Vayy, muhabbete bak, ulan bir biz bu kadar yakın olamadık adama yaa...

Her iki türlü düşünenler de "dialogun" kendilerinin meslek hayatları için, mesleklerinin bizatihi kendisi için bir iflası temsil ettiğini ne yazık ki düşünemediler. *(Bir tek istisna vardı. O gazeteci bu "yakınlığı" protesto ettiği için, uzun süre diğer arkadaşları tarafından dışlandı ve sürekli "çıkıntılık" yapmakla suçlandı. Bir keresinde de Rahmetli'nin bir basın toplantısı sırasında o kadar kişinin önünde azar işitti. Şimdi, en azından, "muhabirlikten yükseldiği için, azar işitmiyordur herhalde...)*

Ne yazık ki hâlâ düşünemiyorlar...

Çünkü onlar Başbakan'la yakın olabilmenin telaşı içindeydiler...Başbakan'ın birisine mesela "Remziciğim" diye hitap etmesi kadar Remzi'yi sevindirebilecek bir şey olabilir miydi ? Remzi, akşam "ulan gene gazeteden farkları alamadık..." diye kara kara düşünebilirdi. Veya Remzi akşam eşine/çocuğuna "Tamam, tamam... istediğinizi bir dahaki ay alırız" diyebilirdi... Ya da Remzi köyden gelen akrabasıyla dayanılması güç akraba muhabbeti yapabilirdi...

Ama Remzi gibi, mesela 23 yaşında Başbakan'a yanak vermek "onuruna" erişmiş kaç kişi vardı Türkiye'de...

Hem, zaten olaya insan açısından da baksak değişmezdi ki ? Çünkü ne kadar da insancıldı Rahmetli ? Hiç de dışardan görüldüğü gibi değildi.. Onu yanlış tanıyorlardı. Onunla "person-to-person" ilişki kurulduğunda ne kadar iyi bir insan olduğunu anlıyordunuz ...

Siz, hiç çok hoşunuza giden iyi bir arkadaşınızı durup dururken üzer misiniz ?

Üzmezsiniz.

13 yıldır Medyamız devletimizi üzmüyor.

Çünkü onu seviyor. Devletimizin içinde yer ala ala bizi yönetenlerin aslında ne kadar iyi birer insan olduğunu keşfetti.

Bayındırlık Bakanı için, yolsuzluk söylentileri mi var?

O bakanlığı izleyen gazeteciye sorun, bakalım ne cevap alacaksınız ?

1. "Yok abi, adam çiçek gibi... Ama o herif var ya o herif... ( "o herif", çok

büyük ihtimalle Bakanlık düzeyinin altında biridir. Müsteşar, Daire Başkanı falan...) esas ona bakmak lazım...
2. Yok abi, olay bildiğin gibi değil... Daha yukardan dön iyor iş... Yoksa ... çiçek gibi adam...
Gazetecinin yanıtı büyük ihtimalle bu ikisinden biri olacaktır. Bu tür cevaplarda birtakım ana fikirler vardır:
1. O bakanlıkta o olay neyse, o vardır..
2. Gazeteci abimizin yakından izlediği üst düzey siyasinin, şahsen de tanıdığı için, o işlere bulaşmayacağını bilir...
3. Aslında gazeteci abimiz, sorumlu kimse onu da bilir...
Yani "alanına" hakimdir. Gözünden bir şey kaçmaz...
Ama sonuçta, her halukârda Bakan "çiçek gibidir": onun bu işlerde işi olur mu ?
Bu "karşılıklı aşk"lardan payını alan gazetecilerin sayısı, ülkemizde gazeteci sayısına nerdeyse eşittir...
Kimse "aşkının" ihanetinden kuşkulanmaz...
Bu tek tek "aşkları" toplarsak, devletimizin, belediyelerimizin, siyasi partilerimizin ( buna illegal olanlar da dahildir), örgütlerimizin (buna da dahildir) ve diğer kurum ve kuruluşlarımızın tümünün "temsilcilerinin" listede yer aldığını görürürüz...
Yakın bir örnek: Vali Bey Olayı...
Sabah'taki polis muhabiri abimiz, çok yakından tanıdığı güvenlik amirlerinin söylediğini yazmıştır. Doğruluğundan en ufak kuşkusu yoktur...
Hürriyet'teki gazeteci abimiz de, çok yakından tanıdığı suçlanan yöneticilerin söylediklerini yazmıştır. Onlara iftira atıldığından en ufak kuşkusu yoktur.
Aman tanrım, "bu mevzuda aşksız yakalanmış" gazeteci abilerimizin çok yakından tanıdığı diğer yetkililerin de söylediği gibi, olayın bir 3. boyutu mu vardır ?
Suçlama, iftira, 3. boyut... Gazeteci abilerimiz, mesleklerini icra ederek "aşklarını" koruma peşindedirler...
Doğru, gerçek haber, doğal ki, üçü de değildir...
Bu aşklar "karşılıklı" mıdır ?
İlla da olması gerekmiyor. Baba-oğul ilişkisi gibi, çıkar gözetmeksizin, menfaat beklemeksizin, vatan aşkına, milliyetçi duygularla yürüyor ilişkileri. *(Belki "tek tük" menfaat sağlanmış olabilir! Benim aklımda kalan en çarpıcı olanı, İSKİ'den aylık alan 26 gazeteci, ihale takip eden köşe yazarları. Kaş'ta arazi kapatan Cemiyet, vs. gibi "sıradan" şeyler değil... Bunlar, "büyük" gazeteci'lerin "büyük" işleri... "Yanağından Makas Aldıran Gazeteciler Derneği"ni duydunuz mu ? Böyle bir dernek 1980'lerin ortalarında kurulmuştu ! (Tabii resmi adı, Başbakanlık Muhabirleri Derneği gibi bir şeydi !) İnanılmaz faaliyetlerde bulunan bir dernekti. Üyeleri (topu topu 30-35 kişiydi) kendileri için "arsa", "araba" vs. aldılar... Hem de inanılmaz fiyatlarla... Menfaat grubu dediğin böyle olur.*

## 1 Numara !

## Bedava, Bedava, Bedava !

## Mutlaka Okuyun !

*Kendi çıkarlarını savunmayacak da kimin çıkarını koruyacak. Söyleyin, kimin ha, kimin !..)* Bir miktar da bürokrasinin, devletin üst düzeydeki mekanizmalarının "içinde" olmanın verdiği haz var ama, bu gazeteciliğin doğasında olan bir şey zaten, buna çıkar demek doğru değil!..

## Kaçın !

Hep denir ya, "eee, gazeteci de insandır"!
Bir gazeteci için, "aşksız" bir alan düşünülemez. Bunun sayısız avantajları vardır. Bir kere aşkınıza sadık kalmanın bedelini, -pardon, ödülünü- bol bol haber yazarak (yani habersiz kalmayarak!) alırsınız..
İkincisi, ayrıcalıklı olmayı başarabildiğiniz oranda gazete yönetiminin güvenini kazanırsınız. Bir defalık vur kaç haber getirenlere yazı işlerinden kimse güvenmez. Bu işin yarını da var. Yoksa kimin yüzüne bakarlar ya da bakarsınız ? O yüzden siz "aşkınızdan" her zaman "iyi" haberler getirirsiniz...

## Dünya Böylesini Görmedi!

## Böylesini Görmedik!

## Yapmayın, ayıptır!

Üçüncüsü, "aşklar" yaptırım gücü katar size... Tabii, "büyük" insanlar ve olaylar nezdinde değil... Ama yaptırım, yaptırımdır. Her zaman işe yarar. Özellikle orta kademede olup da sizin aşkınızı tercih etmeyenler için elinizdeki "aşk" bazen işe yarayabilir, çünkü ona sahip olmak bir ayrıcalıktır.

*(Bunun örneği spor gazetecisi abilerimizden (derya gibidirler). Kubilay'ın Galatasaray'a gelmesine "tanık" olma teveccühüne erişen Hürriyet, Kubilay'ın ilk günlerinde 3 yıldızdan aşağı düşmezken, ülkemiz spor basının "medarı iftiharı", "öncü" vs. Milliyet Gazetesi, Adnan Polat'a bozuk atarak Kubilay'ı bir "milli mesele" haline getirdi. Transfer haberi, neredeyse kısa kısa sütununda verilirken, sonraki günlerde manşetten "aleyhte" yayınlar başladı... Kubilay, acayip para alarak düzeni bozmuştu. Şimdi diğer GS'li futbolcular "o kadar" paraya neden oynasınlardı... O da futbolcuydu, onlar da... Kubilay'ın vatandaşlık işi bakalım nasıl olacaktı... Diğerleri Türk olduktan sonra 1 yıl yabancı statüsünde oynarken, Kubilay'ınki çifte standart olmayacak mıydı ? Hem Hakan, onunla nasıl anlaşacaktı ? Takımın düzeni bozuluyordu, vs. vs. Anlaşıldı ki, Milliyet, Kubilay'ın transferini kendisine de değil de Hürriyet'e haber verildiği için çok bozulmuştu! Neyse, sonra Adnan Polat arayı düzeltmeyi (nasılsa) başardı; bugünlerde Kubilay 3 yıldız almaya başladı, iyi bir futbolcu olduğunu lütfedip söylemeye başladılar...)*

Ama tabii bazen yaptırım gücü işe yaramayabilir. Aşkların ihanete uğradığı anların da olabileceği gibi. Sevgilinizin size ihanet etmesine dayanamayacak bir yapıdaysanız gazeteci olmamanız gerekir. Çünkü gazeteciler, sonuçta, geçen yazıda da söylediğim gibi, kendilerini ayrıcalıklı olarak düşünen ve bunun rantıyla yaşayabilen insanlardır.Onlara bu hissi veren, o "yakından tanıdıkları", "çok iyi biri arap ya..." dedikleri "yetkili" etkililerdir. Onlarla kurdukları bu "aşk", genellikle tek taraflı olarak bozulabilir, kesintiye ya da haksızlığa uğrayabilir. Burada "mağdur" olan aşkın gazeteci tarafıdır. Ama sinenize çekeceksiniz. Başka çaresi yok. Belki biraz mızıldanabilirsiniz, ama o kadar. Üstelik karşılığını da alarak!

*(Bu konuda en meşhur olanı, "koca" Hürriyet'in "esrarengiz" sahibi Simavi'nin Rahmetli'ye manşetten yazdığı "mektup"tu ama genellikle gündelik düzeyde yaşananlar pek öyle manşetlere girmiyor... Yine "Vali Bey*

# Yazıktır!..

*Vakası" sırasında, Olağanüstü Hal Valisi Ünal Erkan'la bölgedeki gazeteciler arasında yaşanan bir Helikopter Davası'nı okudum. Olağanüstü Valinin bilerek yapıp*

# Öff be !..

*yapmadığını bilemiyoruz ama olay yerine Helikopterle giderken yanına sadece Sabah muhabirini almış... Tabii diğer gazeteci abilerimiz bu işe çok bozulmuş. Çünkü onlar olay yerine kendi imkanlarıyla gitmek zorunda kalmışlar. Devletimizin valisinin bu unutkanlığını Vali Bey'in yüzüne de vurmak istemiyorlar ama çok*

# Hırsız !

*bozulmuşlar belli. Bir tanesi, tabii diğerlerinin de sözcülüğünü yüklenerek, cesaretini toplayarak mırıldanıyor: "Sayın Vali, helikopterle giderken yanınıza*

# Yalancılar...

*sadece bir akadaşımızı almışsınız. Bize haber vermediniz. Size kırıldık. " Her şey o kadar doğal ki... Belli ki her yere topluca gidip geliyorlar... Bu birlikteliğin anlamını orada*

# İkiyüzlüler...

*kimsenin sorduğunu sanmıyorum ama Vali Bey'in verdiği cevap ilginç: "Yavrucuğum ben size haber vermek zorunda mıyım ?" Gerçekten, zorunda mı ?*

Sonuçta ülkemizin gazetecilerinin bir kısmı için hayat,

# Yuh!

"yanakları okşanarak", bir kısmı için de "telefonuna çıkan devlet büyüklerimizden birinin verdiği off-the-record bilgilerle makalesini donatarak, tümü için ise "aşklarıyla", karşılıklı ya da karşılıksız, yarattıkları haberlerle sürüp gidiyor...

Bize de onların bu ıflah olmaz ilişkilerini, mahremiyetten yoksun bir biçimde, kısacası utanıp sıkılmadan sergiledikleri dergilerini ve gazetelerini okumak kalıyor...

Biz okuyoruz da, onlar da okuyorlar mı acaba ?

# Tartışıyoruz

# Tartışmıyoruz

Tartışıyoruz. Tartışmıyoruz. Yarışıyoruz.

Kim yenecek? Geçip. Karşılıklı oturuyoruz. Gelip. Onca yoldan. Çıkarıp, sigaraları. Yakıyoruz. Dumanaltı olup. Birbirimizi, boğazlıyoruz.

Kim yenecek? Birbirimize zaman ayırıp. Özel zamanlarda birbirimizi yiyoruz. Gollük orta bekliyoruz. Karşımızdakinin söylediklerini çürütmek için torbamıza eğilip. Bir örnek çıkarıyoruz. Teslim olmak yok. Beraberlikle bitmez bizim müsabakalarımız. Uzatmalara gidip. Geliyoruz.

Rakibimiz kendi anlattığını güçlendirici iki örnek bulmuşsa, biz torbamıza eğilip. En az üç örnek. Gösteriyoruz. Kitaplar, filmler, gazeteler hepsi ardı ardına bize savlarımızı destekleyici kanıtlar taşıyıp. Gol kaydına muvaffak olmamızı sağlıyorlar. Yetmezse yolda, otobüste, vapurda gördüklerimiz; yetmezse üst kat komşumuz, bakkalımızın oğlu ya da gelini, işyerimizdeki kapıcı; yetmezse "Bu bilimsel olarak kanıtlanmıştır bilader" ya da "Bugün. Batıda da böyle"ler yedekten soyunarak oyuna girip. Rakibimizi kendi onsekizi içine hapsetmemize vesile oluyorlar.

Yaşantılarımızı vesile olsunlar diye yaşayıp. Biriktiriyoruz. Karşımızdaki konuşurken. Susup, dinlemiyoruz. İçimizden konuşuyoruz. Karşı savlarımızı, yeni örneklerimizi hazırlıyoruz. Dinliyor Muş gibi yapıyoruz. Karşımızdaki sussa da lafa girsek. Üç yeni kanıt bulduk. Hani, unutmadan. Susmuyorsa lafa girip. Sazı elimize alıyoruz. Ve mesela, demokrasiden bahsediyoruz. Örnekler uymuyorsa hafif tertip tahribat yapıp. Uyduruyoruz.

Haklıyız, öyleyse kazanacağız. Madem ki kazanacağız demek ki haklıyız. Yarışıyoruz. Sözcükleri yarıştırıyoruz. Cephanemiz tükenirse, alakasız bir konuya sıçrayıp. Arkadan dolanıyoruz. Pes etmek yok. Karşımızdaki binbir sözcükle konuşuyorsa ve bini doğruysa, biz yanlış olan birini alıp. Bin yapıyoruz. Baktık olmuyor. Baktık rakip güçlü. Baktık, faka bastık. Hava ve saha koşulları onun lehine. "Vay ibne!" deyip. Memnuniyetsiz. Doğrudan kendisine saldırıp. "Sanki sen............"lerle faullü gol atmaya çalışıyoruz.

Tartışıyoruz. Tartışmıyoruz. Benler arası şampiyonluk mücadelesi yapıyoruz. Ortada bir kupa var. Kim yenerse, Ben kupası onun olacak.

Tartışıyoruz. Tartışmıyoruz. Önce şöyle bir rakibimizi tartıyoruz. Eni, boyu, kilosu, dağarcığı, alıntıları, başvurduğu isimler, kaynaklar. Açığı var. Saldırıyoruz. Topyekûn.

Tartışıyoruz. Tartışmıyoruz. Bildiklerimizi, inandıklarımızı karşımızdakine kabul ettirip. Karşımızdakini boyun eğdirip. Kendimize aşk mektupları yazmaya, kendimizi gözlerimizden öpmeye çabalıyoruz. Kaba kuvvet yok.

Kaba kuvvet yok. Hepimiz okumuş insanlarız. İncelmişiz. Cahiller gibi birbirinin kolunu kıvırıp. Bağırttırmak yok. Kol kıvırmıyoruz. Hayır. Önce saçma olur, sonra bize yakışmaz ve ardından da ve benzerleri (v.b.) ve daha neleri neleri (v.d.n.n.) olur.

Hop! Kaba kuvvet yok. Sözcüklerimiz var. Onları biliyoruz. Onları bıçak gibi biliyoruz.

Biz biziz. Öyleyse doğruyuz. Bu durumda haklıyız. Mademki haklıyız. Demek ki kazanacağız.

Doğruyuz, herkes bize biat etmeli.

(Varsa) bütün şapkalar çıkmalı. (Varsa) diğer doğrular arasında en doğru mutlaka bizimki olmalı.

Tartışıyoruz. Tartışmıyoruz. İnsanlar arasında önceden bilmediğimiz, belirlemediğimiz bir paylaşım anına ulaşmayı hedeflemiyoruz. Sürprize yer yok. İyi taktik aldık.Tartışıyoruz. Tartışmıyoruz. Gol kokluyoruz.

Tartışmalarda 9 no'lu forma ile sahada yerimizi alıyoruz. Bu dünyaya maça geldik. Hepten deplasmandayız. Karşımızdaki "Yanılmışım, sen haklısın" derse, sırtına vurup. "İyi müsabakaydı, sen de fena değildin" diyerek, formalarımızı değişiyoruz. Sonra torbamızı sırtımıza asıp. Yeni müsabakalara doğru yola çıkıyoruz.

Gökte ay var.

**A.F.P**

# Meydan Larousse ve "Lay down more Rus"tan alıntılar

**Phoenix'lere**[17]

*Meydan Larousse*'tan (yorumsuz):

*Altınzambak:* a. Çin ve Japonya kökenli soğanlı bitki.
*Altıok (Akın):* Türk atlet, üç adım atlamada 1949 ve 1950'de Türkiye rekoru kırdı.
*Altıok:* Cumhuriyet Halk Partisi'nin(CHP) simgesi ve ilkelerine verilen ad.
*Altıokka:* a. Birini altıokka etmek, oyunda mızıkçılık edeni kollarından ve ayaklarından tutarak kaldırmak.

...

...

...

*Ayrton (William Edward):* İngiliz fizikçi ve mühendis. Çalışmalarına Hindistan telgraf işletmelerinde başladı.
*Aysan (Şükrü):* Türk ressamı. Birinci Yeni Eğilimler sergisinde altın madalya, Günümüz Sanatçıları sergilerinde birincilik kazandı.
*Aysar:* Aybastı, lunatik.
*Aysberg:* Buzdağı.

...

...

...

"*Lay down more Rus*"tan alıntılar (yorumlu):

Candid[9]) ve Nehlüdov'un[10] yolculukları alıntı gerektirmeyecek kadar berraktır: Erdem'e. Aynı yolun edebi yükseltilerden bedevi karanlığa inişinin adı "halkı tahrik eden bir senaryo" [12] olsa gerek.
Size hiç "yazılmamak kaydıyla mesaj iletildi" [14] mi ? Özellikle "ikinci yarısındaki hızlı temposuyla sizi ekranın başına çeken" [6] filmlerin daha ilk sekanslarında, "her filmde mutlaka iyi bir sahne vardır" [2] sözünü doğrularcasına jenerik vardır: "a, b, c, ç, d, e, f, g, ğ, h, ı, i, j, k, l, m, n, o, ö, p, r, s, ş, t, u, ü, v, y, z". Evet, senaryonun tahrik ediciliği başka türlü. Evet, "bu filmde .m var, bu filmde ..t var, bu filmde Dilber Ay var" [7]. Ama

erdem hiç yok. Filmin mesajını, yazmak kaydıyla iletiyorum:
"Buselik makamında" [13,14,15] rakseden "üç, beş kişi" [4,5] aşağı mahalleden gelen gürültüleri tekseslestirebilmek kaygısıyla bir keşifte bulundular. Adını din ve ateş koydular. Etkin maddesi, çayırlarda yetişen madımağı, [18] şehirlerde tuğlaya çeviren otel'di. Yak, öldür dedirttiler ve tek bir sesle "Allahüekber" [17].
Evet, "Lazarus Laz değil, Rus'tu" [16] ama siz aysberg [1]'in üzerinde duran Rus'lar; Aysan (Şükrü) [1]'ın resmine girebilecek bir altınzambağı [1] düşlemek suçundan öldürdüklerinizin; altıok [1]'lu resmi yüzünüzü, Ayrton[1]'lu emperyalist yüzünüzü Altıok (Akın) [1]'unki gibi üç adımda aşmasını isterdim. Haberiniz ola, ben gittikçe aysar [1]'laşıyorum ve aysberg [1]'in görünmeyen yüzünü kışkırtmak istiyorum...

**Zaim Nalsig**

0 : Meydan Larousse ve Milliyet
1 : ibid; bu kimdir, nedir bilmiyorum. *a.g.e.* ve *op cit* ile akrabalığı var.
2 : Bunuel, yönetmen, üretken, delişmen, şizofren (tam kafiye değil, redif).
3 : Ağaoğlu, kişi, yazıyor, ruhunu üşütüyor, üşütük.
4 : Yavuz Donat (iyi ki soyadları çağrıştırdıklarından bağımsızlaşamıyor).
5 : Adalet, üçün beşi.
6 : Oscar TV (Milliyet'in cumartesi eki. Parayla satılmaz, paraya satılır).
7 : Sur Sineması'nın eski çığırtkanı.
8 : Rıza, kaptan, sağ beke almasalar şu adamı.
9 : Voltaire'in esas oğlanı.
10 : Tolstoy, Diriliş'teki sarışın çocuk.
11 : Türkçe klavyedeki harfler. Birleştirince sözcük olur. Kimisi suçludur.
12 : Devlet büyükleri, dev gibi çarklar içinde minnacık adamlar, kadınlar.
13 : M.
14 : F.
15 : Ö.
16 : Can Yücel, insan, şair, kamışı İsa'nınkinden farklı, balık ve Marx tutuyor.
17 : ?
18 : Bir bitkiydi, yenirdi, artık yenemez; türküsü vardı, dinlenemez, söylenemez.
19 : Zümrüdüanka, küllerinden yeniden canlanan efsanevi kuş, efsaneler gerçek olur.

# RESSAM PANCHO MORA GOMEZ'İN AYIŞIĞI DRAMI

ressam pancho mora'ya resim yapmayı sokağın köşesindeki
sirkte çalışan kambur soytarı öğretmişti
o mutsuzluğun resmini yapabiliyordu
bir fil çiziyordu iki ayağı üzerinde durmuş onuru kırılmış
olarak, işte bu mutsuzluktur dostum diyordu pancho mora
resim çizmesini öğrenmesinin karşılığı olarak gülmesini
öğretmeye çalışıyordu soytarıya "kamburum ne olacak" diye
ağlıyordu yüzünde bir ton makyajıyla sirkin en ağır işçisi,
bay tombo aslan terbiyecisi yem'inler ediyordu trapezci kız
bay sirk müdürünün altına yatmış şehvetle inliyordu "ah!
aleksandır.." aslan terbiyecisi aleksandır trapezci kız birijid'i
çok seviyordu.

25 ağus ortası

(sonraki günlerde aslan terbiyecisi aleksandır bay sirk
müdürü olmak için çok çaba sarfetti
birijid sirki terkedip ressam pancho mora ile yaşamaya
başladı
bay tombo bir daha hiç kimseye resim yapmayı öğretmedi)
uzunca bir zaman olmuştu
" hiç olmazsa istediği şeyi yaparken öldü" dediler
boş plastik bir şişe vardı elinde
içinde alabalık
siyaha boyanmıştı şişe
kapağına ay yapılmıştı.

onüçüncü eylük

( küçük küçük yıldızlar döküldü şişeden cenazesi
kaldırılırken küçük çocuğun, saçsız başına beyaz bir örtü
sarıldı, tüyleri dökülmüş küçük bir köpek ateşin başına
oturdu günlerce bir şey yemeden, on metrelik misina ile
tutturmuştu min'icik bir oltayı minicik cebine kirli minik
elleriyle ve köpeği tanık göstererek tanrısına, eski bir gaste
ayaklarında, gastede sekiz sütuna manşet: "ressam tombo
gecenin de resmini yaptı" )
hacı bektaş veli dergahına kapılanan küçük bir serserinin son
dileğinin ne olduğunu kimse bilemedi
kapıdan adımını atar atmaz derin bir nefes çekti içine ve bu
koku artık benim yaşama amacımdır dedi
kimseye duyurmadan çok zaman yaptığı gibi ve aylardan
sonra ilk kez nasıl bu kadar huzurlu olabildiğine şaşırdı ya
da şaşırmış gibi yaptı
tanrıya bir kandırmaca verebilmek için, klasik cennete
alınma ayağına yatmıştı
bir duygu, çok kısa bir an için, ona bakıldığını sandı ama
aldırış etmedi o nasılsa hiç bir zaman dikkat çekmemişti,
gene de arkasına döndü, ve kapıdaki adamı ilk defa farketti.
derviş dübü, anlamsızlığa anlam katan bir anlamsızlıkla
dikmiş gözlerini karanlığa resim çiziyordu
iyice büyümüş yumuşak sakızını çıkardı ağzından ve odanın
içine fırlattı
küçük serseri şaşırmadı, "ben serseriyim, vız gelir" şeklinde
baktı
serseri derviş dübü ise ilk defa şaşırdı
serseri küçük derviş dübü aynayı keşfetmişti.

ağus sonlarına yaklaşma tedirginliği

ALİ DORA YILMAZ